

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1917 kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna under riksstatsens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.
(3:e avd.)

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 1 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas angående reglering av avlöningsförhållanden m. m. för befattningshavare inom statsdepartementen, beräkna en höjning från och med år 1918 av det ordinarie anslaget för departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu 93,300 kronor, med 126,700 kronor eller till 220,000 kronor.

Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

[1.]*

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 14 april 1917 avlåten proposition (nr 230) föreslagit riksdagen, bl. a., att höja ifrågavarande anslag med 112,000 kronor till 205,400 kronor.

Då denna proposition hänvisats till särskilt utskott, erfordras icke något statsutskottets vidare yttrande angående Kungl. Maj:ts förstnämnda i statsverkspropositionen gjorda framställning; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

2:o) Kungl. Maj:t har i punkt 2 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas angående reglering av avlöningsförhållanden m. m. för befattningshavare inom statsdepartementen, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag, högst 13,000 kronor, till avlönande av vissa befattningshavare inom departementet m. m.

Till avlönande av vissa befattningshavare inom departementet m. m.

[2.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i den under punkt 1 omförmälda propositionen nr 230 gjort framställning om anvisande för ifrågavarande ändamål av tre särskilda förslagsanslag å tillhopa 13,000 kronor.

Då, såsom under punkt 1 erinras, berörda proposition remitterats till särskilt utskott, erfordras icke något statsutskottets vidare yttrande

*) Hänvisar till punkt i statsverkspropositionen.

angående Kungl. Maj:ts förstnämnda i statsverkspropositionen gjorda framställning; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Överståthållarämbetet.

*Provisorisk
löneförbättring
för
extra tjänst-
innehavare
hos över-
ståthållar-
ämbetet.*

[3.]

3:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 3 gjorda framställning och under hänvisning till vad det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden den 13 januari 1917 (sid. 4—5) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda manliga och kvinnliga extra tjänstinnehavares avlöningsförmåner* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 10,600 kronor.

*Utgivande av
»Polisunder-
rättelser».*

[4.]

4:o) I punkt 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättelser» på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 38,400 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 6 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har för innevarande år anvisats ett belopp av 36,900 kronor.

Den ifrågasatta höjningen är förorsakad av den under senare tid alltjämt fortgående stegringen i pappersprisen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får sålunda hemställa,

att riksdagen må till fortsatt utgivande av tidningen »*Polisunderrättelser*» på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 38,400 kronor.

*Registrering
av automo-
biler.*

[5.]

5:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 5 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 6—8) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bestridande av utgifter för registrering av automobiler* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 4,500 kronor att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Landsstaten.

6:o) Kungl. Maj:t har i punkt 6 föreslagit riksdagen att landshövdingarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må berättigas att vid resor för besökande av olika orter inom respektive län till inhämtande av närmare kännedom om vad till länets bästa kan lända av statsverket åtnjuta ersättning för kostnad för användning av automobil, för skjuts eller båtlega samt för anlåtande av vägvisare och bärare.

Ersättning åt landshövdingarna i de norra länen för vissa resekostnader.

[6].

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 8—11 i statsrådsprotokollet.

Då den landshövding påvilande skyldigheten att årligen inom länet företaga tjänsteresor givetvis måste i ekonomiskt hänseende bli särskilt kännbar för landshövdingarne i de tre nordligaste länen med deras föga utvecklade kommunikationsväsen och därstädes i övrigt rådande säregna förhållanden, har utskottet funnit skäligt, att ersättning för de i Kungl. Maj:ts framställning angivna resekostnader varder nämnda landshövdingar beredd.

Utskottets yttrande.

Utskottet får sålunda hemställa,

att landshövdingarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må berättigas att vid resor för besökande av olika orter inom respektive län till inhämtande av närmare kännedom om vad till länets bästa kan lända av statsverket åtnjuta ersättning för kostnad för användning av automobil, för skjuts eller båtlega samt för anlåtande av vägvisare och bärare.

7:o) I punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att kostnaden för uppvärmning av landshövding tillagd boställslägenhet må från och med den 1 september 1917 övertagas av statsverket, samt att, därest det åligger landshövding att erlägga ränta och amortering å av statsverket förskjuten kostnad för införande av värmeledning i hans boställslägenhet, denna skyldighet må bortfalla, såvitt den avser å tiden efter den 1 september 1917 belöpande ränta och amortering.

Angående statsverkets övertagande av kostnaden för landshövdingeresidensens uppvärmning.

[7.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 12—14 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en av herr *Lindqvist* i Kosta inom andra kammaren väckt motion (nr 54), vari hemställes om avslag å Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har vid behandling av förevarande ärende låtit införskaffa uppgifter angående kostnaderna för länsresidensens uppvärmning under år 1916, och hava dessa i de särskilda länen ställt sig på sätt nedanstående tablå utvisar:

Kungl. Maj:ts befallningshavande i	Eldningskostnad. Kronor.	Amortering å värmeledning. Kronor.	Anmärkningar.
Stockholms län	1,150 —	—	(Bränsle till kök och tvättstuga ej inräknad.)
Uppsala län	2,012 94	—	
Södermanlands län	2,013 52	445 35	
Östergötlands län	3,320 —	—	(Enl. normalt pris 2,120: —.)
Jönköpings län	1,024 39	525 76	
Kronobergs län	854 50	224 04	(Icke uppvärmd under riksdag.)
Kalmar län	minst 2,000 —	37 13	
Gottlands län	1,483 —	—	
Blekinge län	1,320 —	—	
Kristianstads län	2,116 55	—	
Malmöhus län	1,775 09	662 87	(Normal kostnad omkring 2,000: —.)
Hallands län	c:a 1,500 —	—	
Göteborgs och Bohus län..	2,070 —	—	
Älvsborgs län	1,036 —	—	
Skaraborgs län	1,824 —	639 48	
Värmlands län	1,075 55	—	
Örebro län	2,390 —	240 —	(9 rum oeldade.)
Västmanlands län	c:a 2,500 —	—	(Ej bebott under 1915 och 1916.)
Kopparbergs län	1,500 —	—	(Två flyglar med 5 rum avstängda. Tre rum och kök uthyrda. Ej medräknat bostad för gårdskarl, kusk och stall-dräng. Normalkostnad 2,600: —.)
Gävleborgs län	1,800 —	—	
Västernorrlands län	1,191 50	—	(Förhyrd bostad.)
Jämtlands län	2,130 43	—	(Ehuru centraluppvärmning, ej amorteringskostnad.)
Västerbottens län	2,000 —	—	(1915—16 c:a 1,312: —.)
Norrbottnens län	1,550 —	—	(Fem rum ouppvärmda.)
	41,637 47	2,774 63	
Summa 44,412: 10			

Flertalet av de åt landshövdingarna upplåtna boställsvåningarna äro uppenbarligen tilltagna med en storlek, som icke erfordras för en privatman utan ansetts betingad av landshövdingens ställning inom länet. Med hänsyn härtill och då kostnaderna för boställsvåningarnas uppvärmning så oerhört stegrats, har utskottet ansett det med rättvisa och billighet förenligt, att staten bidrager till bestridandet av dessa kostnader. Att emellertid, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, låta staten övertaga kostnaderna i dess helhet, har icke syns utskottet lämpligt, utan har utskottet ansett sig böra förorda, att staten bidrager med hälften av de verifierade uppvärmningskostnaderna.

Mot förslaget att låta landshövdingarnas skyldighet att bidraga till kostnaderna för införande av värmeledning i deras boställslägenheter bortfalla har utskottet icke haft något att erinra.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och med avslag å herr Lindqvists ovanberörda motion, må medgiva,

a) att halva kostnaden för uppvärmning av landshövding tillagd boställslägenhet må från och med den 1 september 1917 övertagas av statsverket, samt

b) att, därest det åligger landshövding att erlägga ränta och amortering å av statsverket förskjuten kostnad för införande av värmeledning i hans boställslägenhet, denna skyldighet må bortfalla, såvitt den avser å tiden efter den 1 september 1917 belöpande ränta och amortering.

8:o) Kungl. Maj:t har i punkterna 8, 9 och 10 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående fögderiförvaltningarnas omorganisation och lönereglering m. m. dels beräkna en höjning från och med år 1918 av de å ordinarie stat upptagna anslagen till tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna, nu 924,900 kronor, med 275,100 kronor eller till 1,200,000 kronor samt till fögderiförvaltningarna, nu 1,635,298 kronor, med 570,000 kronor eller till i runt tal 2,205,300 kronor, dels ock på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag till polisväsendet på landsbygden m. m. av 500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 14 april 1917 avlåten proposition (nr 211) föreslagit riksdagen, bland annat, att *dels* höja ordi-

*Tjänstemän
och betjante
vid läns-
styrelserna.*

[8.]

*Fögderiför-
valtningarna.*

[9.]

*Polisväsendet
på lands-
bygden m. m.*

[10.]

narie anslagen till tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna med 371,750 kronor till 1,296,650 kronor samt till fögderiförvaltningarna med 633,633 kronor till 2,268,931 kronor, *dels ock* på extra stat för år 1918 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 500,000 kronor att användas till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet.

Då sistberörda proposition blivit hänvisad till särskilt utskott, erfordras icke något statsutskottets yttrande angående Kungl. Maj:ts förstnämnda i statsverkspropositionen gjorda framställningar; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Arvode åt
lappfogdar
m. m.*

9:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 11 gjorda framställning får utskottet hemställa,

[11.]

att riksdagen må till *juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt ersättning åt lappfogdar och lappförmän ävensom ordningsmän inom lappbyarna m. m.* på extra stat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 22,300 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

*Tillfällig
höjning av
anslaget till
vägundersök-
ningar.*

10:o) Kungl. Maj:t har i punkt 12 föreslagit riksdagen att till vägundersökningar, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 90,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna erforderlig del av beloppet.

[12.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 18—21 i statsrådsprotokollet.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har icke kunnat undgå att fästa sin uppmärksamhet vid att undersökningar beträffande väganläggningar verkställas i sådan om-

fattning, att statsbidrag till deras utförande icke inom en rimlig tid kan erhållas. Detta missförhållande har emellertid beaktats i det av vägkommissionen avgivna förslag till lag om allmänna vägar på landet, och lär man kunna förvänta, att i en blivande ny väglag bestämmelser varda meddelade, som i största möjliga utsträckning avhjälpa detsamma. Under uttalande av denna förväntan får utskottet tillstyrka beviljande av det av Kungl. Maj:t nu äskade anslaget, vilket såsom utgörande förstärkning av ett ordinarie anslag torde böra betecknas såsom »förslagsanslag, högst.»

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *vägundersökningar*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna erforderlig del av beloppet.

11:o) I punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 7,900 kronor, att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

*Inspektion
av enskilda
järnvägars
rullande
materiel.*

[13.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 21—24 i statsrådsprotokollet.

För möjliggörande av en verksam kontroll å enskilda järnvägars rullande materiel har anslag av riksdagen för varje år från och med 1905 beviljats, och har senast nästlidet års riksdag på extra stat för år 1917 för detta ändamål anvisat ett anslag av 7,400 kronor.

Under den tid, anslag för ifrågavarande ändamål av riksdagen beviljats, har från anslaget årligen utgått ett arvode till en maskininspektör, vilket arvode varit bestämt till 5,000 kronor för åren 1905—1911 och därefter till sitt nuvarande belopp 6,000 kronor. Dessutom har från och med år 1912 av anslaget utgått 1,400 kronor såsom tilläggsarvode till den extra ingenjör å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens järnvägsbyrå, som har att biträda maskininspektören.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag avser en höjning av maskininspektörens arvode med 500 kronor.

Beträffande ifrågavarande inspektörs inkomster i tjänsten har utskottet inhämtat följande:

Maskininpektörens vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkomster utöver lönen utgöras av ersättningar för granskning av ritningar till smalspåriga järnvägarnas rullande materiel dels i dels utan samband med kontroll å samma järnvägars under tillverkning varande materiel enligt de ersättningsgrunder, som kungl. kungörelsen angående kontroll över enskilda järnvägarnas rullande materiel av den 31 december 1904 bestämmer (sv. förf.-saml. nr 63 år 1905) samt ersättningar för en del utredningar m. m., som av järnvägsförvaltningarna önskas.

Totala inkomstbeloppen, härrörande från sådana arbeten hava utgjort:

år 1913	kronor 670: —
» 1914	» 1,112: —
» 1915	» 650: —
» 1916	» 610: —

eller årligen c:a 750 kronor.

De ersättningar, som erhållits på grund av enbart ritningsgranskning utan samband med tillverkningskontroll, utgjorde härav 370, 412, 150 och 310 kronor för resp. år.

Utskottets
yttrande.

Under framhållande av, att i den mån större enhetlighet i de enskilda järnvägarnas rullande materiel vunnits genom tillämpande av vissa standardtyper, maskininpektörens inkomster av granskning av ritningar till dylik materiel nedgått utan att hans arbete i dess helhet undergått någon minskning, får utskottet, som finner billighetsskäl tala för att maskininpektören erhåller någon ersättning för den sålunda mistade inkomsten och som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställa,

att riksdagen må för *anordnande av inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 7,900 kronor, att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

Undersökningar
av mindre
hamnar och
farleder m. m.

12:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 14 gjorda framställning hemställer utskottet,

[14.]

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor till *undersökningar av mindre hamnar och farleder* ävensom till *upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

13:o) Kungl. Maj:t har i punkt 15 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprrensning av åar och farleder ett anslag av 750,000 kronor.

Understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 25—27 i statsrådsprotokollet.

[15.]

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får sålunda hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader* samt *upprrensning av åar och farleder* ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

14:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 16 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 27—28) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Bidrag till kostnaden för iståndsättande av Sandvikens hamn.

att riksdagen må av det såsom *bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättandet av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland* beviljade anslaget av 169,200 kronor på extra stat för år 1918 anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna beloppet.

[16.]

15:o) I punkt 17 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till täckande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, av statskontoret förskottsvis bestrida utgifter för fullbordande av ombyggnad och förbättring av Vaddö kanal på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 153,758 kronor.

Ersättning för av statskontoret förskottsvis bestrida utgifter för fullbordande av ombyggnad och förbättring av Vaddö kanal.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 29—36 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

[17.]

att riksdagen må till täckande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, *av statskontoret förskottsvis*

bestridda utgifter för fullbordande av ombyggnad och förbättring av Vaddö kanal på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 153,758 kronor.

*Bidrag till
anläggning
eller för-
bättring av
vägar m. m.*

16:o) Kungl. Maj:t har i punkt 18 föreslagit riksdagen att till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 2,750,000 kronor.

[18.]

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 37—38 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehåft *dels* en inom andra kammaren av herr *I. Vennerström* m. fl. väckt motion (nr 16), vari föreslagits, att riksdagen måtte till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av kr. 3,500,000, *dels* ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 53) av herr *S. H. Kvarnzelius* m. fl. och den andra inom andra kammaren (nr 132) av herr *N. Edén* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte för ifrågavarande ändamål anvisa på extra stat för år 1918 ett anslag av 5,000,000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna till stöd för sina framställningar anfört, får utskottet hänvisa till motionerna.

*Utskottets
yttrande.*

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 oktober 1916 gjorde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställning om, att nu förevarande anslag, som för åren 1915—1917 utgått med 2,500,000 kronor, måtte för år 1918 höjas till 3,500,000 kronor. Såsom av statsrådsprotokollet inhämtas, har departementschefen väl funnit den föreslagna höjningen i och för sig behöfelig, men dock med hänsyn till de stora krav, som i övrigt ställdes på statens kassa, icke ansett sig för det närvarande böra hemställa om förhöjning av anslaget med mera än 250,000 kronor eller till 2,750,000 kronor.

Av den i statsrådsprotokollet å sid. 37 intagna förteckningen över i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vilande ansökningar om statsbidrag från ifrågavarande anslag framgår, att anspråken på bidrag för utförande av vägföretag inom landet alltjämt ökats och icke kunnat i önsklig mån tillgodoses med hittills anvisade anslagsbelopp. Det synes fördenskull utskottet uppenbart, att en ökning av anslaget är av trängande behov påkallad, och anser utskottet denna ökning icke böra

begränsas till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet utan torde densamma lämpligen böra bestämmas i enlighet med vad i herr Vennerströms m. fl. ovanberörda motion ifrågasatts och i överenstämmelse jämväl med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens i ämnet gjorda framställning och anslaget sålunda uppföras med 3,500,000 kronor. Utskottet kan sålunda icke, särskilt med hänsyn till nu rådande finansiella förhållanden, förorda en så stor ökning av anslaget, som i herrar Kvarnzelius' och Edéns motioner föreslagits

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

17:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 19 gjorda framställning hemställer utskottet,

Villkor för statsbidrag.

[19.]

att riksdagen må besluta, att i avseende å de statsbidrag, som för år 1918 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom uppränsning av åar och farleder, skola gälla de *allmänna villkor och bestämmelser, vilka finnas intagna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907, den 27 februari 1914 och den 28 maj 1915.*

18:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 20 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 39—41) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.

[20.]

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor att, i enlighet med de i kungl. kungörelsen den 14 november 1913 och den 29 oktober 1915 angivna grunder, användas till *anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.*

Motioner ang.
anslag till
väganläggning-
gar av enklare
typ inom
Västernorr-
lands län.

19:o) I två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 19) hv herr *H. Fahlén* m. fl. och den andra inom andra kammaren (nr 59) av herr *C. J. Öberg* m. fl., har föreslagits, att riksdagen på extra stat för år 1918 måtte bevilja ett anslag av 100,000 kronor att användas för anläggning av vägar av enklare typ och beskaffenhet i Västernorrlands län under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.

Beträffande de skäl motionärerna till stöd för sin framställning anfört, får utskottet hänvisa dels till de nu förevarande motionerna dels ock till i ämnet vid 1915 och 1916 års riksdagar väckta motioner (I: 18 och II: 21 resp. I: 40 och II: 63).

Utskottets
yttrande.

I sitt utlåtande angående ovanberörda vid 1915 års riksdag väckta motioner hade utskottet anfört följande:

»Vidkommande först herrar Fahléns m. fl. och Öbergs m. fl. motioner vill utskottet, utan att ingå på ett bedömande av spörsmålet, huruvida under normala ekonomiska förhållanden statsbidrag till anläggning av enklare vägar inom Västernorrlands län må kunna komma att beviljas, framhålla, att synnerligen starka betänkligheter måste möta mot att under nuvarande situation belasta budgeten med utgifter för ett ändamål, sådant som det förevarande, vilket, om än i och för sig behjärtansvärt, likväl torde kunna utan alltför stora olägenheter för närvarande undanskjutas. Då härtill kommer, att de av chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning rörande väghållningsbesvärets utjämning m. m., enligt vad utskottet inhämtat, komma att i sitt blivande utlåtande till behandling upptaga frågan om de olika vägtyper, som böra med statsbidrag understödjas, och att resultatet av berörda utredning synes böra avvaktas, innan ytterligare anslag för nu ifrågavarande vägtyp beviljas, kan utskottet icke tillstyrka motionerna.»

Med anledning av de i ämnet vid sistlidet års riksdag väckta motionerna anförde utskottet, att, då utredningen rörande väghållningsbesvärets utjämning m. m. icke avslutats samt några nya skäl av beskaffenhet att bibringa utskottet en annan uppfattning av ämnet än den, som kommit till uttryck i utskottets vid 1915 års riksdag avgivna utlåtande, icke andragits, utskottet icke ansåge sig kunna tillstyrka motionärernas framställning.

Då vad utskottet förut i frågan anfört fortfarande äger full giltighet, får utskottet hemställa,

att herr Fahléns m. fl. och herr Öbergs m. fl.
ovanberörda motioner icke må av riksdagen bifallas.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

20:o) Kungl. Maj:t har i punkt 21 föreslagit riksdagen

Medicinal-
styrelsen.

[21.]

dels medgiva att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen må från och med år 1918 uppföras ytterligare tre kvinnliga biträden, därav ett av andra lönegraden med en årlig avlöning av 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, samt två av första lönegraden, vardera med en årlig avlöning av 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill för biträde av såväl andra som första lönegraden kunna komma två ålderstillägg, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledas med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de med sagda biträdesbefattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i nådiga kungörelsen den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den från och med år 1915 gällande ordinarie stat för medicinalstyrelsen finnes stadgat i fråga om i nämnda stat upptagna kvinnliga biträden;

dels från och med år 1918 höja den å medicinalstyrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättningar och extra tjänstemän m. m. från 51,200 kronor med 250 kronor till 51,450 kronor;

dels ock, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1918 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen från 198,700 kronor med 4,250 kronor till 202,950 kronor därav 4,900 kronor å övergångsstat.

Beträffande utredningen i ämnet hänvisas till sid. 44—48 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, får alltså hemställa

att riksdagen må

a) medgiva, att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen må från och med år 1918 uppföras ytterligare tre kvinnliga biträden, därav ett av andra lönegraden med en årlig avlöning av 1,600 kronor, därav 900

kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, samt två av första lönegraden, varterade med en årlig avlöning av 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill för biträde av såväl andra som första lönegraden kunna komma två ålderstillägg, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

b) föreskriva, att för åtnjutande av de med sagda biträdesbefattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i nådiga kungörelsen den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den från och med år 1915 gällande ordinarie stat för medicinalstyrelsen finnes stadgat i fråga om i nämnda stat upptagna kvinnliga biträden;

c) från och med år 1918 höja den å medicinalstyrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättningar och extra tjänstemän m. m. från 51,200 kronor med 250 kronor till 51,450 kronor;

d) från och med år 1918 höja det å riksstaten uppförda *ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen* från 198,700 kronor med 4,250 kronor till 202,950 kronor, därav 4,900 kronor å övergångsstat.

*Personligt
avlöningsstill-
lägg till en
befattnings-
havare i medi-
cinalstyrelsen.*

[22.]

21:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 22 gjorda framställning och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 49) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,300 kronor, för beredande av *personligt avlöningstillägg* under nämnda år för en å *övergångsstat uppförd befattningshavare hos medicinalstyrelsen*, i enlighet med de för provisorisk lönereglering för befattningshavare i medicinalstyrelsen för år 1914 fastställda grunder och villkor.

22:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen,

i *punkt 23* att *dels* godkänna det av departementschefen tillstyrkta förslaget till stat för statens bakteriologiska laboratorium ävensom de villkor och bestämmelser, som beträffande laboratorer, vaktmästare och preparator samt stallförman av departementschefen föreslagits för åtnjutande av de för dem i staten upptagna avlöningsförmåner;

Statens bakteriologiska laboratorium.

[23.]

dels ock i stället för det ordinarie anslaget till statsmedicinska anstalten, så vitt det avser den medicinskt-bakteriologiska avdelningen, från och med år 1918 under riksstatens sjätte huvudtitel uppföra ett ordinarie anslag till statens bakteriologiska laboratorium av 73,190 kronor;

Statens rättskemiska laboratorium.

[24.]

i *punkt 24* att *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslag till stat för statens rättskemiska laboratorium;

Statens farmaceutiska laboratorium.

[25.]

dels ock i stället för det ordinarie anslaget till statsmedicinska anstalten, så vitt det avser den rättskemiska avdelningen, från och med år 1918 under riksstatens sjätte huvudtitel uppföra ett ordinarie anslag till statens rättskemiska laboratorium av 18,900 kronor; samt

i *punkt 25* att för upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 15,600 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 50 --66 i statsrådsprotokollet.

Statsmedicinska anstalten, som tillkom på grund av beslut vid 1907 års riksdag och som började sin verksamhet år 1909, består av en medicinskt-bakteriologisk och en rättskemisk avdelning, varjämte på grund av beslut vid 1914 års senare riksdag vid anstalten tillsvidare inrättats ett farmaceutiskt laboratorium, vilket står under tillsyn och vård av föreståndaren för den rättskemiska avdelningen.

Enligt den för medicinalstyrelsen gällande instruktion skola ärenden rörande statsmedicinska anstaltens verksamhet och förvaltning föredragas av hälsovårdsbyrån,

Gemensam stat för anstaltens förenämnda båda avdelningar fastställdes av 1908 års riksdag och är denna av följande lydelse:

	Lön.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Orts- tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 d:o	5,000	2,500	—	—	7,500	
1 assistent å rättskemiska avdel- ningen	—	—	—	3,000	3,000	Fri bostad.
1 assistent	—	—	—	2,000	2,000	
1 veterinärbiträde	—	—	—	1,000	1,000	
Till tillfälliga biträden, vikariats- ersättning och renskrivning ...	—	—	—	5,000	5,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 150 kronor.
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	
1 d:o	700	400	150	—	1,250	
Betjäning i övrigt	—	—	—	2,000	2,000	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	8,500	
Till belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	1,760	
För beredning av animal vaccin, tillverkning och kontroll av serum, inköp av djur samt an- skaffande av apparater och re- agentier m. m.	—	—	—	—	13,440	
Summa kronor	11,400	5,800	300	13,000	54,200	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, ävensom å lönen avdragas 150 kronor årligen.

Av den i staten uppförda ordinarie personalen voro en föreståndare, en assistent samt en vaktmästare avsedda för vardera av medicinskt-bakteriologiska och rättskemiska avdelningarna, varjämte å den förra avdelningen tillkom ett veterinärbiträde. Sedermera hava i den ordinarie staten följande förändringar vidtagits, nämligen *dels* att arvodet till assistenten vid medicinskt-bakteriologiska avdelningen från och med år 1912 höjts från 2,000 kronor till 3,000 kronor, dock att förmånen av fri bostad därvid bortföll, *dels* att beloppet för hyra av erforderliga lokaler från och med år 1915 höjts från 8,500 kronor till 12,450 kronor, *dels* ock att beloppet för beredning av animal vaccin och vissa andra ändamål från och med år 1916 höjts från 13,440 kronor till 23,440 kronor.

För upprätthållande av driften vid det farmaceutiska laboratoriet har riksdagen för vardera av åren 1916 och 1917 å extra stat anvisat ett belopp av 15,600 kronor. Avlönings- och omkostnadsstat för laboratoriet har av Kungl. Maj:t för varje särskilt verksamhetsår fastställts.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär en uppdelning av statsmedicinska anstaltens ordinarie stat på de båda i anstalten förnärvarande ingående underavdelningarne, så att för en var av dessa

uppföres ett ordinarie anslag, i sammanhang varmed den gemensamma benämningen, statsmedicinska anstalten skulle komma att bortfalla — denna förändring föranledd av önskvärdheten av att kunna mellan medicinalstyrelsens vederbörande byråer uppdelat ärenden rörande anstalten. De två nya institutioner som skulle motsvara anstaltens båda nuvarande avdelningar skulle benämnas respektive statens bakteriologiska laboratorium och statens rättskemiska laboratorium. Den farmaceutiska institutionen skulle benämnas statens farmaceutiska laboratorium.

Den nu föreslagna avlönings- och omkostnadsstaten för bakteriologiska laboratoriet är av följande lydelse:

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Arvoden	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	3,600	2,000	—	—	5,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 500 kronor.
1 d:o	3,600	2,000	—	—	5,600	
1 assistent.....	—	—	—	3,000	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 100 kronor.
1 d:o	—	—	—	3,000	3,000	
1 inspektör och kontrollant	—	—	—	2,000	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 100 kronor.
1 veterinärbiträde	—	—	—	2,000	2,000	
1 vaktmästare och preparator ...	900	600	150	—	1,650	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 stallförman	900	450	150	—	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 150 kronor
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	
Till tillfälliga biträden, övrig betjäning, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	6,500	6,500	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	11,750	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	1,400	
Beredning av vaccin, tillverkning av serum, inköp av djur, an- skaffande av apparater och re- agens m. m.	—	—	—	—	20,440	
Summa kronor	—	—	—	—	73,190	

Anm. Därest vaktmästare och preparator, stallförman eller vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå ävensom å lönen avdragas, beträffande vaktmästare och preparator samt stallförman 100 kronor årligen och beträffande vaktmästare 150 kronor årligen.

Förslaget till avlönings- och omkostnadsstat för statens rättskemiska laboratorium är så lydande:

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 assistent	—	—	—	3,000	3,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 150 kronor.
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	
Till tillfälliga biträden, övrig be- tjäning, vikariatsersättning, ren- skrivning m. m.	—	—	—	1,000	1,000	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	2,800	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	350	
Anskaffning av apparater och re- agens m. m.	—	—	—	—	3,000	
Summa kronor	—	—	—	—	18,900	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, ävensom å lönen avdragas 150 kronor årligen.

Någon ändring i det för upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium anvisade anslaget har förnärvarande icke ansetts vara av behovet påkallat.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har funnit lämpligt att, på sätt föreslagits, sådan uppdelning av statsmedicinska anstaltens ordinarie stat äger rum, att vardera av anstaltens båda underavdelningar erhåller sin särskilda utgiftsstat med därav möjliggjord fördelning på medicinalstyrelsens vederbörande byråer av föredragningen av ärenden rörande anstalten. Däremot har utskottet icke funnit sig övertygat om lämpligheten av att åtminstone för närvarande borttaga den för avdelningarne gemensamma benämningen, statsmedicinska anstalten, och anser utskottet förty, att såväl de båda för förändringens genomförande erforderliga nya ordinarie anslagen som ock extra anslaget till farmaceutiska laboratoriet bära i riksstaten uppföras under en gemensam överbubrik, »statsmedicinska anstalten».

Beträffande de i de föreslagna staterna upptagna olika utgiftspos-terna har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må
a) godkänna följande

Avlönings- och omkostnadsstat för statens bakteriologiska laboratorium.

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	3,600	2,000	—	—	5,600	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 d:o	3,600	2,000	—	—	5,600	
1 assistent	—	—	—	3,000	3,000	
1 d:o	—	—	—	3,000	3,000	
1 inspektör och kontrollant	—	—	—	2,000	2,000	
1 veterinärbiträde	—	—	—	2,000	2,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare och preparator	900	600	150	—	1,650	
1 stallförman	900	450	150	—	1,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor.
Till tillfälliga biträden, övrig betjäning, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	6,500	6,500	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	11,750	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	1,400	
Beredning av vaccin, tillverkning av serum, inköp av djur, anskaffande av apparater och reagens m. m.	—	—	—	—	20,440	
Summa kronor	—	—	—	—	73,190	

Anm. Därest vaktmästare och preparator, stallförman eller vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå ävensom å lönen avdragas, beträffande vaktmästare och preparator samt stallförman 100 kronor årligen och beträffande vaktmästare 150 kronor årligen.

- b) godkänna de villkor och bestämmelser, som beträffande laboratorer, vaktmästare och preparator samt stallförman av departementschefen i statsrådsprotokollet över civilärenden den 13 januari 1917 föreslagits för åtnjutande av de för dem i staten upptagna avlöningsförmåner;
- c) godkänna följande

Avlönings- och omkostnadsstat för statens rättskemiska laboratorium.

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 assistent	—	—	—	3,000	3,000	
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 150 kronor.
Till tillfälliga biträden, övrig be- tjäning, vikariatsersättning, ren- skrivning m. m.	—	—	—	1,000	1,000	
Hyra av erforderliga lokaler.....	—	—	—	—	2,800	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	350	
Anskaffning av apparater och re- agens m. m.	—	—	—	—	3,000	
Summa kronor	—	—	—	—	18,900	

Ann. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, ävensom å lönen avdragas 150 kronor årligen.

d) med uteslutande ur riksstaten av det nuvarande ordinarie anslaget till statsmedicinska anstalten å sjätte huvudtiteln under gemensam överbudrik »statsmedicinska anstalten» från och med år 1918 uppföra dels ett ordinarie anslag till statens bakteriologiska laboratorium å 73,190 kronor, dels ock ett ordinarie anslag till statens rättskemiska laboratorium å 18,900 kronor;

e) för upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium å extra stat för år 1918 an-

visa ett förslagsanslag, högst, 15,600 kronor, att i riksstaten uppföras under ovanberörda överbrik »statsmedicinska anstalten».

23:o) Uti punkterna 26, 28 och 29 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlätas, beräkna *dels* för provisorisk förbättring av provinsialläkares avlöningsförmåner på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 6,000 kronor, *dels* i stället för det ordinarie reservationsanslaget till avlöning åt femton civila läkarstipendiater från och med år 1918 ett ordinarie reservationsanslag till avlöning åt civila läkarstipendiater om 31,000 kronor, *dels ock* en höjning från och med år 1918 av det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöande med 6,725 kronor eller från 30,000 kronor till 36,725 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en den 16 februari 1917 till riksdagen avlåten proposition (nr 79), under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att, utan hinder av vad i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt enligt villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner finnes föreskrivet beträffande förhöjning i lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning, tidpunkten för första förhöjningen, såvitt angår provinsialläkarna i Sorsele distrikt i Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt i Norrbottens län — dock först sedan nämnda distrikt blivit med nya innehavare besatta — må bestämmas inträda redan efter tre år, med rätt för den, som kommit i åtnjutande av sådan löneförhöjning, att, även om han efter intjänande av detsamma innehaft befattning i annat distrikt, komma i åtnjutande av andra ålderstillägget efter ytterligare fem år, men med skyldighet för honom att, för erhållande av omförmälda förhöjningar i lönen, i övrigt vara underkastad förenämnda villkor och bestämmelser;

dels på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 12,300 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder användas till provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels — med uteslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget å 22,500 kronor till avlöning åt femton civila läkarstipendiater — i stället å ordinarie stat år 1918 uppföra ett reservationsanslag å 15,000 kronor till avlöning åt civila läkarstipendiater, att jämte å förstnämnda

*Provisorisk
förbättring av
provinsial-
läkares
avlönings-
förmåner.*

[26.]

*Avlöning
åt civila
läkarstipen-
diater.*

[28.]

*Bidrag till
extra provin-
sialläkares
avlönande.*

[29.]

anslag förefintliga besparingar användas till avlöning åt 25 dylika stipendiater m. m. i enlighet med de i statsrådsprotokollet angivna förändrade grunder;

dels medgiva, ej mindre att det i riksstaten för år 1917 upptagna ordinarie reservationsanslaget till avlöning åt femton civila läkarstipendiater må under samma år användas till avlöning åt dylika stipendiater jämlikt nämnda förändrade grunder, än även att av de besparingar, som uppkommit å tidigare anslag för ändamålet, erforderligt belopp må begagnas till provisorisk förbättring under år 1917 av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels från och med år 1918 höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöande med 10,000 kronor eller från 30,000 kronor till 40,000 kronor;

dels ock medgiva, att, utan hinder av den för statens bidrag till avlöande av extra provinsialläkare eljest gällande grund, att dylikt statsbidrag i intet fall må överstiga 1,500 kronor, må såsom lönebidrag till extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt utbetalas det belopp intill högst 2,500 kronor, som Kungl. Maj:t i varje särskilt fall prövar nödigt för tjänstens behöriga uppehållande.

Beträffande den i ärendet lämnade utredningen får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag avser provisoriska åtgärder för avhjälpande av svårigheterna att besätta mera avlägset belägna provinsialläkardistrikt, såväl ordinarie som extra. De åtgärder, som beträffande vissa ordinarie provinsialläkardistrikt föreslagits, äro ämnade att förbättra befattningshavarnas ställning och avse beredande av flyttningsbidrag och löneförbättring genom ortstillägg samt rätt till tidigare första ålderstillägg. I fråga om de extra provinsialläkardistrikt, som skulle bliva föremål för åtgärder, har i allmänhet förordats höjning av nu utgående statsbidrag, varförutom i ett fall — beträffande Gillberga distrikt — föreslagits utgivande av dylikt bidrag, ehuru sådant nu ej utgår, och i ett annat fall — beträffande Malå distrikt — anställande av ambulerande läkare. Då det emellertid kunde befaras, att de sålunda föreslagna åtgärderna en tid framåt icke skulle visa sig tillräckliga, har Kungl. Maj:t jämväl ifrågasatt en utvidgning av den civila läkarstipendiatinstitutionen i syfte att genom ökad tillgång på läkarstipendiater möjliggöra, att sjukvården i svårbesatta distrikt på nöjaktigt sätt kunde tillfälligt uppehållas genom sådana stipendiater.

För att under semester och vakans lättare kunna uppehålla läkar-

tjänsterna i mera avlägset belägna och svårbesättliga distrikt har dessutom föreslagits en höjning i vissa fall av ersättningen till vikarie för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

1911 års riksdag har vid behandling av frågan om avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m. bland annat yttrat, att riksdagen, med föranledande av vad den särskilt tillsatta kommittén för omreglering av provinsialläkardistrikten i riket samt departementschefen då i ämnet anfört, ville uttala angelägenheten av att samtidigt med distriktsindelningens fastställande, i fråga om vissa socknar, som hade sådant läge, att olika delar av dem kunde hava fördel av att få anlita läkare å skilda provinsialläkarstationer, föreskrift meddelades om skyldighet för båda de i varje fall ifrågakommande provinsialläkarna att enligt gällande taxa tillhandagå dessa socknars invånare med enskild sjukvård.

Utskottets
yttrande.

Vidare uttalade riksdagen sin anslutning till vad av kommittén och departementschefen anförts därom, att provinsialläkare skulle på statens bekostnad i och för rådfrågningar besöka mera avlägsna platser i de norrländska länen, och förklarade sig riksdagen övertygad om, att Kungl. Maj:t vid fastställande av distriktsindelningen icke skulle underlåta att på angivet sätt i största möjliga mån tillgodose sådana orters intressen, vilka till följd av särskilt långt avstånd till provinsialläkarstation kunde komma att bliva i behov av den lättnad i hithörande avseende, som sådana läkarmottagningar skulle innebära.

Utskottet har inhämtat, att de åtgärder, som riksdagen sålunda förordade, i viss utsträckning hava vidtagits. Sålunda hava i läkarinstruktionen av den 30 december 1911 införts vissa bestämmelser om provinsialläkares skyldighet att i avlägset belägna kommuner inom distriktet på lämpliga ställen anordna regelbundet återkommande mottagningar för meddelande av läkarvård. I första hand har läkaren därvid att söka överenskommelse med kommun angående bidrag från dennas sida för mottagningars anordnande. Kan överenskommelse mellan kommun och läkare emellertid icke träffas och önskar kommun likväl anordnande av dylika mottagningar, skall framställning därom genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg göras hos medicinalstyrelsen. Styrelsen avgör efter prövning av de av kommunen för läkarens inställelse bjudna förmånerna om mottagning skall äga rum eller icke.

Kungl. Maj:t har vidare sedan flera år tillbaka, på därom gjorda framställningar, förordnat, att vederbörande provinsialläkare inom de norrländska länen skulle anordna dylika mottagningar, mot åtnjutande av resekostnads- och traktamentsersättning av statsmedel (anslaget till

allmän hälso- och sjukvård) under villkor, att kommunerna kostnadsfritt tillhandahölle lokal. Sådana förordnanden hava jämväl meddelats extra provinsialläkare. Likaledes hava i de kungl. breven angående fastställande av ny indelning av provinsialläkardistriktet i de norrländska länen föreskrifter om läkarmottagningar meddelats i ett flertal fall.

Av åtskilliga utskottet tillhandakomna upplysningar synes visserligen framgå, att flertalet kommuner, i behov av åtgärder av sålunda angiven art, icke ännu uppmärksammat tillkomsten av berörda bestämmelser och för den skull icke kunnat tillgodogöra sig de möjligheter till förbättrad läkarvård, som dessa stadganden avsett att bereda, men är anledning antaga, att ändring i detta förhållande snarast skall äga rum.

De av Kungl. Maj:t nu föreslagna åtgärderna, utöver de sålunda redan vidtagna, för läkarvårdens ordnande på ett tillfredsställande sätt inom de avlägset belägna läkardistriktet i riket har utskottet likaledes funnit ändamålsenliga och vill således tillstyrka den föreliggande framställningen. Skulle emellertid ifrågavarande åtgärder icke visa sig vara tillfyllest för avhjälpan av de nu rådande svårigheterna, förväntar utskottet, att Kungl. Maj:t snarast till riksdagen inkommer med ytterligare förslag i berörda hänseende.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att, utan hinder av vad i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt enligt villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner finnes föreskrivet beträffande förhöjning i lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning, tidpunkten för första förhöjningen, såvitt angår provinsialläkarna i Sorsele distrikt i Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt i Norrbottens län — dock först sedan nämnda distrikt blivit med nya innehavare besatta — må bestämmas inträda redan efter tre år, med rätt för den, som kommit i åtnjutande av sådan löneförhöjning, att, även om han efter intjänande av detsamma innehaft befattning i annat distrikt, komma i åtnjutande av andra ålderstillägget efter ytterligare fem år, men med skyldighet för honom att, för erhållande av omförmälda förhöjningar i lönen, i övrigt vara underkastad förenämnda villkor och bestämmelser;

b) på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 12,300 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t förordade grunder användas till provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

c) — med uteslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget å 22,500 kronor till avlöning åt femton civila läkarstipendiater — i stället å ordinarie stat år 1918 uppföra ett reservationsanslag å 15,000 kronor till avlöning åt civila läkarstipendiater, att jämte å förstnämnda anslag förefintliga besparingar användas till avlöning åt 25 dylika stipendiater m. m. i enlighet med de av Kungl. Maj:t förordade förändrade grunder;

d) medgiva, ej mindre att det i riksstaten för år 1917 upptagna ordinarie reservationsanslaget till avlöning åt femton civila läkarstipendiater må under samma år användas till avlöning åt dylika stipendiater jämlikt nämnda förändrade grunder, än även att av de besparingar, som uppkommit å tidigare anslag för ändamålet, erforderligt belopp må begagnas till provisorisk förbättring under år 1917 av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

e) från och med år 1918 höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöning med 10,000 kronor eller från 30,000 kronor till 40,000 kronor;

f) medgiva, att, utan hinder av den för statens bidrag till avlöning av extra provinsialläkare eljest gällande grund att dylikt statsbidrag i intet fall må överstiga 1,500 kronor, må såsom lönebidrag till extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt utbetalas det belopp intill högst 2,500 kronor, som Kungl. Maj:t i varje särskilt fall prövar nödigt för tjänstens behöriga uppehållande.

24:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 27 gjorda framställning hemställer utskottet

Resestipendier åt förste provinsialläkare m. fl.

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt förste provinsialläkare,*

[27.]

provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

*Hospitals
underhåll.*

[30.]

25:o) Kungl. Maj:t har i punkt 20 föreslagit riksdagen att, i avvakten på den proposition angående lönereglering för viss vid statens anstalter för sinnessjuka anställd personal, som kan komma att avlåtas, tills vidare beräkna en höjning från och med år 1918 av det ordinarie förslagsanslaget till hospitals underhåll med 600,000 kronor eller från 4,350,000 kronor till 4,950,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla

Resestipendier åt vid rikets hospital och asylers anställda läkare.

[31.]

26:o) I anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 31 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt vid rikets hospital och asylers anställda läkare* skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

Om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl.

[32.]

27:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 32 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 73) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må av det för *om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl* beviljade anslag å 320,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 120,000 kronor.

Anläggning av hospital vid Hälsingborg.

[33.]

28:o) I punkt 33 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvakten på den proposition, som kan komma att avlåtas angående uppförande av ett nytt hospital vid Hälsingborg, för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1918 av 100,000 kronor.

I fråga om denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 34 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 76) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

*Anläggning
av hospital vid
Strängnäs.*

[34.]

att riksdagen må av det för uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby nr 1 om 2 mantal i Strängnäs socken av Södermanlands län m. m. beviljade anslaget å 3,300,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 200,000 kronor.

30:o) Kungl. Maj:t har i punkt 35 föreslagit riksdagen dels medgiva, att två paviljonger för oroliga sjuka vid vartdera av Sätters och Västerviks hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten G. Wickman i augusti 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 998,400 kronor, dels ock för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 200,000 kronor.

*Uppförande
av nya paviljonger för
oroliga sjuka
vid Sätters och
Västerviks
hospital.*

[35.]

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 77—89 i statsrådsprotokollet.

De ifrågasatta byggnadsarbetena avse dels att bereda en ökning av det nuvarande antalet platser vid ovanberörda hospital med 280 stycken, dels ock att bereda bättre vård för de sinnessjuka genom åstadkommande av anordningar, varigenom oroliga och störande patienter kunna avskiljas från de mera lugna sjuka och övervakningen på ett bättre sätt än hittills möjliggöras.

Då behovet av de föreslagna arbetena synes utskottet ådagalagt samt utskottet i övrigt icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får utskottet hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må

a) medgiva, att två paviljonger för oroliga sjuka vid vartdera av Sätters och Västerviks hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten G. Wickman i augusti 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 998,400 kronor,

b) för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Ny ekonomi-
byggnad vid
Göteborgs
hospital.
[36.]

31:o) I punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att en ny ekonomibyggnad vid Göteborgs hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman år 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 244,600 kronor;

dels för påbörjande av berörda, byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag å 25,000 kronor;

dels ock medgiva, att av besparingarna å det av riksdagen år 1912 beviljade anslaget för uppförande av ekonomibyggnad, bostadshus för överläkaren och två bostadshus för gift personal ävensom för ny värmeledning m. m. vid Stockholms hospital samt å det av riksdagen år 1914 beviljade anslaget för uppförande av tre bostadshus för betjäning vid Lunds hospital och asyl må under år 1918 för ifrågavarande ändamål användas ett belopp av högst 25,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 89—100 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som funnit den i ämnet förebragta utredningen till fullo ådagalägga behovet av en ny ekonomibyggnad vid ovanberörda hospital och icke i övrigt haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må,

a) medgiva, att en *ny ekonomibyggnad vid Göteborgs hospital* må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman år 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 244,600 kronor,

b) för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor,

c) medgiva, att av besparingarna å det av riksdagen år 1912 beviljade anslaget för uppförande av ekonomibyggnad, bostadshus för överläkaren och två bostadshus för gift personal ävensom för ny värmeledning m. m. vid Stockholms hospital samt å det av riksdagen år 1914 beviljade anslaget för uppförande av tre bostadshus för betjäning vid Lunds hospital och asyl må under år 1918 för ifrågavarande ändamål användas ett belopp av högst 25,000 kronor.

32:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 37 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus* skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

Resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett m. fl.

[37.]

33:o) Kungl. Maj:t har i punkt 38 föreslagit riksdagen att för utförande vid Järvsö sjukhus för spetälska av en tillbyggnad på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 9,850 kronor, med rätt för Kungl. Maj:ts att redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

Utförande av en tillbyggnad vid Järvsö sjukhus för spetälska.

[38.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 101 —106 i statsrådsprotokollet.

Vid anmälan av detta anslagsäskande har departementschefen anfört, bland annat, följande:

»Det torde utan vidare vara klart, att sinnessjuka personer, vilka lida av spetälska, såvitt möjligt icke böra inläggas på hospitalen, utan lämpligen böra vårdas å sjukhus för spetälska. Utredningen i ärendet giver även vid handen, att vid Järvsö sjukhus för närvarande saknas erforderliga anordningar för sinnessjukas vårdande. Åtminstone torde nuvarande anordningar icke medgiva tillfredsställande vård av sådana sinnessjuka, vilka behöva isoleras från övriga patienter. Genom den av medicinalstyrelsen föreslagna tillbyggnaden skulle denna brist kunna avhjälpas och plats vid sjukhuset beredas för åtminstone två sinnessjuka spetälska.

Kostnaden för utförande av ifrågavarande tillbyggnad samt för anskaffande av erforderlig utrustning torde böra beräknas till det av överintendentsämbetet föreslagna beloppet 9,850 kronor. Då det lär vara av vikt, att byggnadsföretaget kan påbörjas inom den närmaste tiden, synes detta belopp böra ställas till medicinalstyrelsens förfogande redan under innevarande år.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må för *utförande vid Järvsö sjukhus för spetälska av en tillbyggnad* på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 9,850 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

*Underhåll av
Järvsö sjuk-
hus för spet-
älska.*

[39.]

34:o) I punkt 39 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det ordinarie anslaget till underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska från 22,000 kronor med 1,500 kronor till 23,500 kronor.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av förevarande anslag föranledes dels av den ifrågasatta utvidgningen av sjukhuset, som med nödvändighet medför en ökning av kostnaderna för sjukhusets drift, dels ock av den rådande dyrtiden samt av utav medicinalstyrelsen medgiven avlöningsförhöjning åt viss vid sjukhuset anställd personal.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må från och med år 1918 höja det ordinarie anslaget till *underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska* från 22,000 kronor med 1,500 kronor till 23,500 kronor.

*Uppförande
av ett spetäl-
skesjukhus i
Dalarna m. m.*

[40.]

35:o) Kungl. Maj:t har i punkt 40 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan komma att avlåtas, på extra stat för år 1918 beräkna *dels* för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett anslag av 76,220 kronor, *dels* för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor, *dels ock* för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Anslag till
uppförande
eller in-
rättande av
tuberkulos-
sjukvårds-
anstalter.*

[41.]

36:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 41 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 108—111) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) till *bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter*, företrädesvis tuberkulos-sjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosavdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag å 400,000 kronor;

b) besluta, att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av statsbidrag från berörda anslag skall gälla av Kungl. Maj:t fastställda grunder;

c) medgiva, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning av tuberkulossjukvårdsanstalter.

37:o) Kungl. Maj:t har i punkt 42 föreslagit riksdagen dels att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 650,000 kronor till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter;

*Anslag till
driftkostnader
vid tuberku-
lossjukvårds-
anstalter.*

dels ock att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

[42.]

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning, att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 112—118 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förelagt två likalydande motioner väckta den ena inom första kammaren (nr 20) av herrar *J. S. Almer* och *P. A. Forssman*, den andra inom andra kammaren (nr 61) av herrar *C. Vahlquist* och *A. E. Lindvall*, i vilka hemställts, att riksdagen måtte *dels* från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 1,300,000 kronor till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter; *dels* ock att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som provas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 1 krona för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Till stöd för denna framställning har av motionärerna anförts följande:

»Med anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 42 i 6:te huvudtiteln äskade anslag av 650,000 kronor till driftkostnader för tuberkulossjukvårdsanstalter för år 1918 anföres följande:

Den s. k. tuberkuloskommittén, som avgav sitt betänkande år 1907, hade beräknat driftkostnaderna för tuberkulossjukstugor till kronor 1: 60 och för tuberkulossjukhus till kronor 1: 75, allt per dag och patient, samt föreslagit statens driftkostnadsbidrag till 50 öre. Flertalet av de i anledning av kommitténs förslag hörda lokala myndigheterna hade ansett sistnämnda belopp vara för lågt och föreslagit kronor 0: 75, 1: — ända upp till $\frac{2}{3}$ av driftkostnaden. Medicinalstyrelsen, som 1908 avgav sitt yttrande över tuberkuloskommitténs förslag, ansåg, att driftkostnaden för de olika slagen av tuberkulossjukvårdsanstalter borde i genomsnitt beräknas till kronor 2: 25 och att statens bidrag till samma kostnad borde sättas till $\frac{1}{3}$ eller 75 öre.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1909 års riksdag angående statsbidrag till driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter beräknades driftkostnaden till kronor 2: — och departementschefen ansåg sannolikt, att man i så fall befann sig på den säkra sidan.

I skrivelse till Kungl. Maj:t i anledning av 1908 års riksdags beslut om bidrag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter uttalade riksdagen jämväl, att 50 öre per dag och patient såsom statens bidrag till driftkostnaderna vore det lägsta belopp man härvid hade att tänka på. I ovannämnda kungl. proposition till 1909 års riksdag hade statens driftkostnadsbidrag emellertid föreslagits till endast 50 öre, och detta blev riksdagens beslut.

Riksdagsbeslutet om bidrag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter ävensom detta sistnämnda beslut verkade i hög grad stimulerande på landstingens och kommunernas intresse för tuberkulosfrågan, och över hela landet sattes i gång utredningar om uppförande av lungsotssanatorier. Emellertid visade det sig ganska snart, att såväl byggnads- som driftkostnad blev betydligt större än som beräknats såväl av tuberkuloskommittén som i den kungl. propositionen. Beträffande driftkostnaden, som i sistnämnda kungl. proposition beräknats till 50 öre per dag och patient för landstingens och kommunernas vidkommande, ha dessa senares utgifter för densamma stigit med varje år och äro nu uppe i det 3- à 4-dubbla av den beräknade kostnaden (se tab. litt. D och E).*) Att så kunnat ske är endels beroende på att såväl patientavgifterna, vilka fastställts av riksdag till maximalt 1 kr. per dag och patient, som statsbidraget äro till sina belopp fixerade, under det att landstingen och kommunerna, som ha ansvaret för driften, fått taga alla konsekvenserna av både felkalkyler och det fallande penningvärdet. Man kan ju här

*) Vidfogas detta utlåtande såsom bilaga.

invända, att detta sakförhållande, hur anmärkningsvärt det än må vara för landstingens och kommunernas del, ej bör föranleda någon åtgärd från statens sida, då de förra åtagit sig att ansvara för driften och ha möjlighet att genom beskattning uttaga tillräckligt stora belopp att fylla luckorna med.

Resonemanget vore måhända riktigt, om behovet av vårdplatser för ifrågavarande sjukdom vore i det närmaste fyllt. Genom studiet av vidfogade sammanställning (litt. A)^{*)} kan man bilda sig en ungefärlig föreställning om huru många vårdplatser som äro behövliga utöver de redan befintliga. Stockholms stad, som har 73 vårdplatser på 100 dödsfall i tuberkulos, har procentuellt i förhållande till folkmängden det största antalet vårdplatser. Väntetiden är här kort. Vissa tider ingen. Det är uppenbart, att behovet av vårdplatser ej kan sägas vara fyllt, förrän ett dylikt tillstånd inträder över hela landet. Men hur ställer sig väntetiden vid andra sanatorier? En sammanställning av väntetiderna vid övriga sanatorier, utförd i kungl. pensionsstyrelsen, har följande utseende (Bil. B).^{*)} Denna tablå visar tydligt nog, att ännu är ej allt välbeställt. Den talar i stället kraftigt för att ej underlåta något som är ägnat att föra tuberkulosarbetet framåt, så att dessa väntande skaror försvinna. De lungsiktigas antal blev av 1905 års tuberkuloskommitté beräknat till 3 gånger dödssiffran i tuberkulos. Samtliga dessa behöva naturligtvis inte anstaltsvård, men tager man förhållandena i Stockholm som måttstock, d. v. s. att, när väntetiden försvinner, först då är behovet av vårdplatser fyllt, så skulle enligt tab. litt. A de behövliga vårdplatsernas antal utöver de redan befintliga uppgå till 3,793 eller om man, såsom man bör, tar hänsyn till att *all* tuberkulos infattas i dödsfallstalen för 1912 till 3,333. Denna senare siffra bör ytterligare reduceras med antalet vårdplatser å folksanatorierna och sanatoriet Solbacken samt dem som tillkommit efter den 1 november 1916 jämte dem, som man nu är i färd med att inrätta. Sammanlagda antalet av dessa här nämnda kategorier utgör 1,153. Sedan dessa frånräknats, blir slutsumman 2,180. Denna siffra betecknar det antal vårdplatser, som under den närmaste tiden skulle behöva nyinrättas. Det synes därför vara av synnerlig vikt för tuberkulossjukvårdens fortsatta utveckling i någorlunda samma tempo som hittills, att ej driftkostnadernas storlek avkyler den beredvillighet, som tidigare visat sig hos landsting och kommuner, då det gällt att åtaga sig bördor för inrättande och drivande av lungsotssanatorier. Detta onus framträder i så mycket

^{*)} Vidfogas detta utlåtande såsom bilaga.

skarpare dager, som samtidigt med den stadiga stegringen av utgifterna för driften statens bidrag och patientavgifterna stanna vid fixa belopp, som åtminstone vad de förra beträffar, såsom tidigare visats, blivit enligt många mening bestämda alltför lågt redan från början. Då de samhällslager, som mest rekrytera de allmänna sanatorierna, redan av nu gällande avgifter äro tillräckligt tyngda, torde det ej vara lämpligt att här föreslå en höjning av patientavgifterna. Återstår då endast, att statsbidraget till driftkostnaden höjes.

Då riksdagen 1909 beslutade i frågan, voro landstingens och kommunernas utgifter för driften, såsom tidigare framhållits, beräknade till 50 öre per dag och patient. Tab. litt. C^{*)} visar den alltjämt fortgående stegringen av driftkostnaderna vid jubileumsfondens sanatorier under en längre följd av år. Några fullt användbara tal från landstingen och kommunernas sanatorier stå ej till buds längre tillbaka än till 1910, första året då statens driftkostnadsbidrag togs i anspråk. Såsom framgår av tab. litt. D äro dessa siffror medeltalet för sanatorier av både större och mindre typ. En annan tabell, litt. E, visar hur driftkostnaden ställer sig för de olika sanatorierna under ett visst år — 1915. Dessa siffror visa tydligt nog, hur olika fördelningen av den ekonomiska tungan för tuberkulosvården ställde sig vid 1915 års slut jämförd med vad som tänktes och troddes vid den tidpunkt, då statsbidraget till driftkostnaden bestämdes. I närvarande stund har helt visst vågen sjunkit ytterligare och detta i betydande grad till nackdel för landsting och kommuner. Det synes därför som om dessa kunde ha fullgoda skäl att kräva, att statens driftkostnadsbidrag för tuberkulosvården höjdes och sattes åtminstone till 1 kr. per dag och patient. Landstingens och kommunernas bidrag till driften av tuberkulossjukhusen komme härigenom ingalunda att understiga statens, utan i flertalet fall överstiga detta.

Vidkommande först de i ämnet väckta motionerna har utskottet icke funnit sig enbart på den av motionärerna förebragta utredningen kunna grunda ett tillstyrkande av förslaget. Då utskottet emellertid till fullo uppskattar det behjärtansvärda i motionernas syfte, har utskottet ansett sig böra förorda, att framställningen göres till föremål för utredning genom Kungl. Maj:ts försorg.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet utskottet anledning till erinran.

Utskottet får sålunda hemställa,

*) Vidfogas detta utlåtande såsom bilaga.

att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, dels från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 650,000 kronor till *bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter*;

dels ock i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

II. i anledning av herrar Almers och Forssmans samt Vahlquists och Lindvalls ovanberörda motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning rörande lämpligheten av att statsbidraget till tuberkulossjukvårdsanstalterna höjes

utöver nu utgående belopp samt för riksdagen föreslå det förslag i ämnet, vartill sagda utredning må giva anledning.

38:o) I punkt 43 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 5,000 kronor för beredande av bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustsanatorierna, att utgå under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer.

Resebidrag till vissa patienter vid kustsanatorierna.

[43.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 119—120 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har uppmärksammat, att de för ifrågavarande ändamål anvisade medlen ej kommit till användning i den utsträckning, som från början beräknats. Enligt utskottets förmenande är detta beroende på, att de av Kungl. Maj:t i § 3 av kungl. kungörelsen den 27 juni 1914 (sv. förf.-saml. nr 294) stadgade villkoren för resebidrags erhållande äro av den beskaffenhet, att blott ett ringa antal personer kunna komma i åtnjutande av understöd från ifrågavarande anslag, och vill utskottet för den skull ifrågasätta, huruvida icke ändring av berörda villkor lämpligen bör vidtagas.

Utskottets yttrande.

Utskottet, som icke haft något emot Kungl. Maj:ts förevarande framställning att erinra, får alltså hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 5,000 kronor för beredande av *bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustsanatorierna*, att utgå under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer.

39:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 44 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Resestipendier åt läkare för studier i tuberkulos-sjukvård.

att riksdagen må besluta, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt läkare, som anmäla sig vilja i utlandet studera tuberkulosens igenkännande, behandling eller hygien*, skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

[44.]

Folksana-
torierna.

[45.]

40:o) Kungl. Maj:t har under punkt 45 föreslagit riksdagen att till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 300,000 kronor, att användas i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna 50,000 kronor.

Angående utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till vad statsrådsprotokollet (sid. 121—127) därom innehåller.

För vart och ett av åren 1906—1917 har riksdagen beviljat för samma ändamål ett anslag av 200,000 kronor.

Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna ökningen av anslaget till ifrågavarande folksanatorier föranledes dels av stegrade driftkostnader dels ock av personliga lönetillägg och höjda löner åt viss vid sanatorierna anställd personal.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscars II:s jubileumsfond inrättade *folksanatorierna* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 300,000 kronor, att användas i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna 50,000 kronor.

Understö-
djande av
dispensär-
verksamhet.

[46.]

41:o) I punkt 46 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 70,000 kronor att användas till statsbidrag för understödjande av dispensärverksamhet under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

Beträffande utredningen i ämnet hänvisas till statsrådsprotokollet sid 128.

För vart och ett av åren 1915, 1916 och 1917 har riksdagen för ifrågavarande ändamål beviljat ett förslagsanslag å 60,000 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av anslaget föranledes av att det samma under de år, det utgått, tagits i anspråk till allt högre belopp, vid vilket förhållande och då dispensärverksamheten befinner sig i kraftig

utveckling, sannolikheten icke talar för att det hittillsvarande anslagsbeloppet skall visa sig tillräckligt för år 1918.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 70,000 kronor att användas till statsbidrag *för understödjande av dispensärverksamhet* under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

42:o) Kungl. Maj:t har i punkt 47 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 30,000 kronor att enligt därom av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, ävensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

*Behandling
av medellösa
lupus-
patienter.*

[47.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 129 i statsrådsprotokollet.

För vart och ett av åren 1910—1917 har riksdagen för ifrågasvarande ändamål på extra stat beviljat ett förslagsanslag å 15,000 kronor.

Då anslaget under de senare åren i avsevärd grad överskridits, har en förhöjning av anslaget för år 1918 ansetts böra äga rum.

Utskottet, som icke haft något att erinra emot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får sålunda hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 30,000 kronor att enligt därom av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till *bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten,* under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, ävensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

Vanförelanstalt i Sundsvall.

[48.]

43:o) I punkt 48 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under de villkor, som kunna av Kungl. Maj:t bli bestämda, som bidrag för uppförande av en vanförelanstalt i Sundsvall bevilja ett anslag av 275,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisa 75,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 129—143 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som tagit del av i ärendet ingivna ritningar och kostnadsförslag, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning och får sålunda hemställa,

att riksdagen må under de villkor, som kunna av Kungl. Maj:t bli bestämda, som bidrag för *uppförande av en vanförelanstalt i Sundsvall* bevilja ett reservationsanslag av 275,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisa 75,000 kronor.

Kliniker vid vanförelanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg m. m.

[49.]

44:o) I punkt 49 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra dels för anordnande av kliniker vid vanförelanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg ett ordinarie förslagsanslag av 80,000 kronor, dels ock för anordnande av polikliniker vid nämnda anstalter ett ordinarie förslagsanslag av 9,000 kronor, båda anslagen att utgå under de villkor för desammas åtnjutande, som kunna av Kungl. Maj:t bli bestämda.

Angående utredningen i ärendet hänvisas till sid. 143—145 i statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har icke givit utskottet anledning till erinran, och får utskottet förty hemställa,

att riksdagen må från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra

dels för anordnande av kliniker vid vanförelanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg ett ordinarie förslagsanslag av 80,000 kronor;

dels ock för anordnande av polikliniker vid nämnda anstalter ett ordinarie förslagsanslag av 9,000 kronor;

båda anslagen att utgå under de villkor för dessammas åtnjutande, som kunna av Kungl. Maj:t bliva bestämda.

45:o) I punkt 50 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 45,000 kronor att under de villkor, som kunna av Kungl. Maj:t bliva bestämda, utgå såsom bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem.

Anslag till driftkostnader vid skol- och uppfostringshem för vanföra.

[50.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 145—149 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 45,000 kronor att under de villkor, som kunna av Kungl. Maj:t bliva bestämda, utgå såsom *bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem.*

46:o) Kungl. Maj:t har i punkt 51 föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 35,000 kronor att användas för bidrag till de vanföras jämte vårdares resor till eller från vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg eller de i samband med nämnda vanförestalter anordnade skol- och uppfostringshem att utgå under de villkor för anslagets åtnjutande, som kunna av Kungl. Maj:t bliva bestämda.

Bidrag till resor för vanföra.

[51.]

För vart och ett av åren 1915, 1916 och 1917 har riksdagen för ifrågavarande ändamål på extra stat anvisat ett förslagsanslag av 15,000 kronor.

Av den lämnade utredningen (sid. 150—151) i statsrådsprotokollet har utskottet funnit behovet av den föreslagna ökningen av förevarande anslag ådagalagt; och får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 35,000 kronor att användas för *bidrag till de vanföras jämte vårdares resor till eller från*

vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg eller de i samband med nämnda vanförestalter anordnade skol- och uppfostringshem att utgå under de villkor för anslaget åtnjutande, som kunna av Kungl. Maj:t bliva bestämda.

Anslag för
understöd
åt undervis-
ningsanstalter
för vanföra.

[52.]

47:o) Kungl. Maj:t har i punkt 52 föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 69,500 kronor att användas dels i överensstämmelse med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas, till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande av dessa anstalters inspektion.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 152—158 i statsrådsprotokollet.

För vartdera av åren 1916 och 1917 har riksdagen för ifrågasvarande ändamål å extra stat beviljat ett förslagsanslag av 45,000 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av anslaget föranledes dels av stegrade omkostnader för anstalterna på grund av ökat antal elevplatser vid desamma, dels ock därav att statsbidraget föreslagits skola utgå efter delvis förändrade grunder, med förhöjt belopp per elev och i vidsträcktare omfattning.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 69,500 kronor att användas dels i överensstämmelse med grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas, till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande av dessa anstalters inspektion.

Skyddskopp-
ympningen.

[53.]

48:o) I punkt 53 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skyddskoppympningen med 65,000 kronor eller från 175,000 kronor till 240,000 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet hänvisas till statsrådsprotokollet (sid. 159—160).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *skyddskoppym্পningen* med 65,000 kronor eller från 175,000 kronor till 240,000 kronor.

49:o) Under punkt 54 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att bevilja ett anslag av 200,000 kronor såsom bidrag till inköp av radium för svenska cancerföreningens Stockholmsavdelnings sjukhem i Stockholm samt därav på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 100,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna beloppet.

Anslag till svenska cancerföreningens Stockholmsavdelning.

[54.]

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till vad statsrådsprotokollet (sid. 161—169) i ämnet innehåller.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må bevilja ett anslag av 200,000 kronor såsom *bidrag till inköp av radium för svenska cancerföreningens Stockholmsavdelnings sjukhem i Stockholm* samt därav på extra stat för år 1918 anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 100,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna beloppet.

50:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 55 därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *bestridande av kostnaderna för skötseln av den å karantänsanstalten på Kängs befintliga koloxidapparaten* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,000 kronor.

Karantänsanstalten på Kängs för skötseln av koloxidapparaten.

[55.]

51:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 56 gjorda framställning hemställer utskottet,

Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren G. E. Hjortzberg.

[56.]

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 500 kronor, till *personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten på Kängö Gustaf Ernst Hjortzberg* att utgå, så länge han under år 1918 på grund av Kungl. Maj:ts förordnande uppehåller ifrågavarande karantänsläkarbefattning.

52:o) Sedan ordinarie anslaget till resestipendier åt civila läkare å 3,500 kronor av 1916 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag utesluts ur riksstaten för år 1917 har Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för år 1918 ånyo upptagit anslaget med samma belopp 3,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må från och med år 1918 till resestipendier åt civila läkare å riksstaten uppföra ett ordinarie anslag å 3,500 kronor.

Sociala verk och inrättningar.

Anslag till
riksförsäkrings-
anstalten.

[57.]

53:o) Kungl. Maj:t har under punkt 57 upptagit ordinarie anslaget till riks-försäkringsanstalten för år 1918 med oförändrat belopp 104,800 kronor samt i punkt 58 föreslagit riksdagen, att för upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 måtte anvisas ett förslagsanslag å 636,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 171—188 i statsrådsprotokollet.

Upprätthållande av
riksförsäkringsanstaltens verksamhet.

[58.]

Sistlidet års riksdag har för upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisat ett förslagsanslag å 545,200 kronor. I den skrivelse, varuti beslutet härom anmäldes för Kungl. Maj:t, anförde riksdagen bland annat följande:

»Givetvis kommer antagandet av den nya olycksfallslagen att nödvändiggöra en väsentlig utvidgning av riks-försäkringsanstalten. Som emellertid lagen icke skall träda i kraft före den 1 januari 1918, har det icke ansetts erforderligt att redan nu upptaga till behandling frågan om anstaltens nya organisation i vidare mån än ett ordnande därav redan för nästkommande år kan anses behövt. Med ifrågavarande proposition har också endast förelagts riksdagen bestämmandet av de anslag, som erfordras för anstaltens verksamhet under år 1917.

Eders Kungl. Maj:t har härvid föreslagit riksdagen att godkänna ordinarie avlöningsstat för anstalten för nästkommande år. Såsom föredragande departementschefen framhållit, är det klart, att tillsvidare en viss osäkerhet måste råda beträffande anordningen och fördelningen av det genom den nya lagen tillkommande arbetet, och det torde därför för ett definitivt bestämmande av den ordinarie staten vara lämpligast att avvakta resultatet av nästkommande års verksamhet. Även om emellertid i allmänhet nu kan vara olämpligt att bestämma antalet och arten av de tjänstebefattningar, som komma att erfordras, lär det dock icke gälla beträffande nu i anstalten befintliga tjänstebefattningar. I fråga om dessa torde det vara klart, att desamma under alla omständigheter skola komma att bibehållas. Under sådana förhållanden torde det saknas skäl att nu längre uppskjuta dessa befattningars upptagande på ordinarie stat. Rättvisa och billighet synas jämväl fordra, att de ifrågavarande befattningshavarna komma i åtnjutande av de förmåner, som befattningarnas uppförande å ordinarie stat medför. Riksdagen har alltså ansett sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag om riksförsäkringsanstaltens uppförande i å ordinarie stat.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag till tjänstegrader och avlöningsförmåner för riksförsäkringsanstaltens befattningshavare å ordinarie stat har detsamma ej föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Vad däremot angår Eders Kungl. Maj:ts förslag till extra anslag för anstalten för år 1917, anser riksdagen att å extra stat icke böra uppföras några tjänstebefattningar av tredje lönegraden, då härigenom den blivande utredningen rörande anstaltens behov av befattningshavare i olika grader föregripes. Riksdagen har ej heller i övrigt ansett sig kunna ingå på en granskning av den föreslagna extra staten, utan endast ansett sig böra till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett extra anslag för bestridande av nödiga utgifter.»

I betraktande av de svårigheter, som måste möta att redan före olycksfallslagens ikraftträdande med större säkerhet kunna fastställa en detaljerad omorganisation av riksförsäkringsanstalten, finner utskottet, i likhet med departementschefen, att, till dess erfarenhet vunnits rörande olycksfallsförsäkringens verksamhet, med denna organisations definitiva ordnande ännu någon tid bör anstå. Enligt utskottets förmenande gäller det sålunda att även för nästkommande år allenast träffa de anordningar beträffande anstaltens organisation, som äro av nöden för att trygga ett ändamålsenligt utövande av anstaltens funktioner men att samtidigt tillse, att organisationen ej knytes mera fast än att en lämplig

Utskottets
yttrande.

anpassning efter utvecklingens krav må kunna ske. Med hänsyn härtill och då löneregleringskommittén icke blivit satt i tillfälle att rörande anstaltens organisation avgiva yttrande, har utskottet ansett sig nu icke böra ingå på någon granskning av den föreslagna extra staten utan allenast böra föreslå att till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett extra anslag för nödiga utgifter. Av skäl, som av sistlidet års riksdag uttalats, anser utskottet emellertid, att några tjänstebefattningar av tredje lönegraden icke böra uppföras, och har utskottet vid detta förhållande ansett en nedsättning av det extra anslaget med 6,000 kronor för år 1918 böra äga rum.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) besluta, att ordinarie anslaget till riks-försäkringsanstalten skall för år 1918 uppföras med oförändrat belopp eller 104,800 kronor; samt

b) för upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 630,000 kronor.

Omkostnader
för handlägg-
ning av
ärenden
rörande
ersättning
i anledning
av kropps-
skada,
ådragen under
militärtjänst-
göring.

[59.]

54:o) I punkt 59 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i av-bidan på den proposition, som kan komma att avlätas i fråga om ersätt-ni ng i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, för bestridande av vissa omkostnader för riks-försäkringsanstalten för hand-läggning av ärenden rörande dylik ersättning, under sjätte huvudtiteln beräkna ett förslagsanslag på extra stat för år 1918 av 9,500 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ersättning
till postspar-
banken för
dess bestyr för
riks-försäk-
ringsanstal-
tens räkning.

[60.]

55:o) Kungl. Maj:t har i punkt 60 föreslagit riksdagen att i av-bidan på den proposition, som kan komma att i ämnet avlätas, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 39,000 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riks-försäkringsanstalten.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

56:o) I punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* godkänna de utav departementschefen förordade förslag till ordinarie avlöningsstat för försäkringsrådet ävensom till allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner å samma stat; *dels ock* från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag till försäkringsrådet å 64,300 kronor.

*Anslog till
försäkringsrådet.*

[61.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

57:o) Kungl. Maj:t har i punkt 62 föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1918 anvisa

*Upprätthållande av
försäkringsrådets verksamhet m. m.*

dels för upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet under år 1918, utöver anslaget å ordinarie stat, ett förslagsanslag av 55,000 kronor;

[62.]

dels till anskaffande av möbler och andra inventarier m. m. för försäkringsrådet ett förslagsanslag av 25,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet;

dels ock till avlöningar åt vissa befattningshavare hos försäkringsrådet för tiden den 1 oktober—31 december 1917 ävensom till andra kostnader under nämnda tid ett förslagsanslag av 20,000 kronor, likaledes med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1917 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

Jämväl över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

58:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 63 därom gjorda framställning och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 222—223) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

*Anslag för
upprätthållande av
socialstyrelsens verksamhet.*

att riksdagen må för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 36,300 kronor.

[63.]

Medling i
arbetstvister.
[64.]

59:o) I punkt 64 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas med förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 25,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Arbets-
domstol.
[65.]

60:o) Kungl. Maj:t har i punkt 65 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlätas med förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred, på extra stat för 1918 beräkna ett förslagsanslag av 73,000 kronor till bestridande av kostnaderna för en arbetsdomstol.

Jämväl över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Under-
stödjande av
den offentliga
arbetsför-
medlingen.
[66.]

61:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 66 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 225—226) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor att för *befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket* utgå i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder.

Medellösa
arbets-
sökandes
resor.
[67.]

62:o) I punkt 67 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 227 — 228 i statsrådsprotokollet.

Enligt vad utskottet inhämtat, utbetalade socialstyrelsen under år 1916 till arbetsförmedlingsanstalterna för av anstalterna under år 1915 utlämnade bidrag till medellösa arbetssökandes resor ett belopp av 787 kronor 36 öre. Med ledning av de från anstalterna inkomna ansökningarna om ersättning för de av dem under år 1916 utlämnade resebidrag, vilka emellertid ännu icke av socialstyrelsen behandlats, torde statens utgifter för berörda ändamål under innevarande år komma att belöpa sig till 1,500 à 2,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder utgå såsom *bidrag till resekostnader för medellösa arbetsökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas.*

63:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 68 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel.

att riksdagen må såsom *bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 750 kronor.

[68.]

64:o) Kungl. Maj:t har i punkt 69 föreslagit riksdagen *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslaget till ändrad ordinarie stat för yrkesinspektionen samt, beträffande däri upptagna assistenter och underinspektörer, till allmänna villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande, att tillämpas från och med år 1918; *dels* ock från och med samma år höja det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen med 80,700 kronor till 163,380 kronor.

Anslag till yrkesinspektionen.

[69.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 229—244 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en av herr *E. Söderberg* inom första kammaren väckt motion (nr 29), vari hemställes, att riksdagen ville besluta, att avlöningen för underinspektörerna sattes till 2,500 kronor, varav 1,800 kronor i lön och 700

kronor i tjänstgöringspenningar med 3 ålderstillägg å 300 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänst, med ett ortstillägg av 300 kronor årligen för dem som bliva stationerade i Stockholm.

Beträffande de skäl motionären anført till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Den av departementschefen föreslagna ordinarie avlönings- och omkostnadsstaten för yrkesinspektionen är av följande lydelse:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
A. Ordinarie anslag.					
1 yrkesinspektör	4,200	2,000	400	6,600	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 ".....	4,200	2,000	400	6,600	
1 ".....	4,200	2,000	—	6,200	
6 yrkesinspektörer	25,200	12,000	—	37,200	
1 yrkesinspekttris	2,400	1,200	200	3,800	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
1 assistent	2,200	1,500	¹⁾ 300	4,000	
1 ".....	2,200	1,500	¹⁾ 300	4,000	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 ".....	2,200	1,500	—	3,700	
6 assistenter	13,200	9,000	—	22,200	
1 underinspektör.....	1,600	900	¹⁾ 200	2,700	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
3 underinspektörer	4,800	2,700	¹⁾ 600	8,100	
1 underinspektör.....	1,600	900	—	2,500	
13 underinspektörer	20,800	11,700	—	32,500	
Till yrkesinspektörernas och yrkesinspektrens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m.	—	—	—	23,280	
Summa kronor	—	—	—	163,380	

¹⁾ Ortstillägg utgår till assistent eller underinspektör under den tid han är stationerad i Stockholm.

Den förändring i staten, som Kungl. Maj:ts förslag innebär, är föranledd dels av uppförande å ordinarie stat av nio assistentbefattningar och aderton underinspektörsbefattningar, dels av förbättring i dessas avlöningsförmåner, dels ock av en höjning av anslagsposten till yrkesinspektörernas och yrkesinspektrisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m. från dess nuvarande belopp, 22,280 kronor med 1,000 kronor till 23,280 kronor.

Antagandet av förslaget medför en ökning av ordinarie anslaget med 80,700 kronor eller från 82,680 kronor till 163,380 kronor, medan det extra anslaget skulle minskas med 73,900 kronor eller från 88,300 kronor till 14,400 kronor.

Vid anmälan av detta anslagsäskande har departementschefen anfört, bland annat, följande:

»Under den tid, yrkesinspektionen med sin nuvarande organisation varit i verksamhet eller från och med år 1913, torde erfarenheten till fullo hava styrkt lämpligheten av att yrkesinspektörerna vid sin sida hava biträden med högre teknisk utbildning, vilka äro kompetenta ej blott att biträda med de å yrkesinspektörernas expeditioner förekommande göromålen utan även att på egen hand utföra inspektioner samt vid ledighet för yrkesinspektörerna vikariera för dessa. Då sålunda behovet av assistenter hos yrkesinspektörerna visat sig vara stadigvarande, synes mig numera intet vara att erinra mot att ett erforderligt antal dylika befattningar uppföras å yrkesinspektionens ordinarie stat. Härtill kommer, att de nuvarande assistenterna samtliga sedan yrkesinspektionens omorganisation tjänstgjort i sådan egenskap och under denna tid varit i tillfälle att ådagalägga sin lämplighet för ifrågavarande verksamhet, vadan möjlighet synes böra beredas dem att vinna befordran till ordinarie anställning.

Antalet av de nya ordinarie befattningarna av ifrågavarande slag har av socialstyrelsen föreslagits till nio eller en för varje yrkesinspektionsdistrikt. Någon minskning i detta antal synes mig icke kunna ifrågasättas, då inom varje distrikt åtminstone en dylik befattningshavare torde vara erforderlig.

För assistent å ordinarie stat torde kompetensvillkoren böra bliva desamma, som nu gälla ifråga om assistenter å extra stat. Bestämmelserna härom återfinnas i den av Kungl. Maj:t den 18 oktober 1912 fastställda instruktion för yrkesinspektionens befattningshavare, däri föreskrives, att ingen — där ej särskilda omständigheter annat föranleda — må

förordnas till assistent, som ej genomgått teknisk högskola eller förvärvat däremot svarande utbildning samt under minst fyra år utövat sådan industriell verksamhet, som kan anses ägnad att utgöra lämplig förberedelse för befattningen i fråga.

Som avlöning åt nu ifrågavarande befattningshavare har socialstyrelsen föreslagit 4,000 kronor, varav 2,500 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill skulle komma två ålderstillägg å 500 kronor vardera efter respektive 5 och 10 års med nit och skicklighet bestridd tjänstgöring. Dessutom skulle i Stockholm stationerad assistent vara berättigad till ortstillägg med 300 kronor.

Vid fastställandet av avlöningsförmånerna för ifrågavarande befattningshavare torde böra tagas i betraktande de stora möjligheter, som finnas för dugliga ingenjörer att i den privata industriens tjänst erhålla väl avlönade anställningar. Med hänsyn jämväl till de kompetensvillkor, som för befattningarna av mig föreslagits, synes nödvändigt, att dessa göras någorlunda väl avlönade, så att möjlighet finnes att erhålla för dem väl kvalificerade personer. På grund härav anser jag en avlöningsförhöjning av förhållandena påkallad. Det torde emellertid vara av vikt, att man vid uppförande av nya befattningar å ordinarie stat såvitt möjligt undviker att skapa nya avlöningstyper, vilket skulle bliva fallet, därest socialstyrelsens förslag i denna del genomföres. Det torde ej heller vara lämpligt, att de ordinarie assistenterna i avlöningshänseende jämföras med ingenjörer med motsvarande kompetens vid något av de affärsdrivande verken, då beträffande dessa verk i nu förevarande hänseende i viss mån gälla andra principer än inom statsförvaltningen i övrigt. För min del vill jag föreslå, att assistenterna göras till tjänstemän av första lönegraden och likställas med, bland andra, byråingenjörer i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Avlöningen för ordinarie assistent skulle alltså bliva 3,700 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill skulle komma tre ålderstillägg å vardera 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänst. Begynnelseavlöningen skulle sålunda bliva 300 kronor lägre men slutavlöningen 200 kronor högre än socialstyrelsen föreslagit. Till assistent, som är stationerad i Stockholm, bör jämväl utgå ortstillägg med 300 kronor. Antalet till dylikt lönetillägg berättigade ordinarie assistenter skulle bliva två.

I sitt förslag till yrkesinspektionens organisation yttrade yrkesfarekommittén beträffande assistenterna, bland annat, att assistenterna till vinnande av en mer mångsidig utbildning och större kännedom om de lokala förhållandena inom olika delar av landet, synnerligast under den

första tiden av sin anställning vid yrkesinspektionen, icke allt för länge borde få kvarstå i samma distrikt utan med lämpliga mellanrum förflyttas från det ena distriktet till det andra. Vad kommittén sålunda yttrat synes mig fortfarande äga tillämpning. Det torde därför, på sätt t. ex. för vissa befattningshavare vid tullverket är föreskrivet, böra beträffande de å ordinarie stat uppförda assistenterna stadgas, att dessa skola vara underkastade skyldighet att låta sig förflyttas på sätt nu nämnts. Billigheten torde dock kräva, att med dylik skyldighet bör följa rätt till ersättning för flyttningskostnad, så vida förflyttningen icke sker efter befattningshavarens ansökan eller i anledning av hans därom uttryckta önskan. Därest i Stockholm stationerad assistent förflyttas till annan stationsort, skall givetvis hans rätt till ortstillägg därmed bortfalla.

De två assistenter, som ej skulle uppföras å ordinarie stat, böra givetvis bibehållas vid nu utgående avlöningsförmåner.

Vidare har styrelsen föreslagit uppförande på ordinarie stat av samtliga nu på extra stat upptagna underinspektörsbefattningar, utgörande till antalet 18. Anledningen till att dessa befattningar icke redan vid yrkesinspektionens omorganisation uppfördes å ordinarie stat torde hava varit, att den verksamhet, som ålades underinspektörerna, då var oprövad, och att man beförde svårigheter att erhålla tillräckligt antal för denna verksamhet lämpliga personer. Av dåvarande chefs för civildepartementet förut av mig återgivna yttrande till statsrådsprotokollet den 12 april 1912 framgår emellertid, att man redan från början åsyftat att uppföra befattningarna å ordinarie stat, därest de visade sig fylla sitt ändamål. Då ifrågavarande art av inspektionsverksamhet nu under ett flertal år blivit prövad samt, enligt vad socialstyrelsen meddelat, underinspektörerna visat sig väl kunna fylla de uppgifter till främjande av arbetets säkerhet, som ålegat dem, synas mig betänkligheter icke längre kunna anföras mot att befattningarna uppföras på ordinarie stat. På grund härav och då jag i likhet med socialstyrelsen finner underinspektörernas omfattande verksamhet icke kunna medgiva någon inskränkning i deras antal, har jag ansett mig böra tillstyrka styrelsens förslag i denna del.

Socialstyrelsen har jämväl hemställt, att i samband med underinspektörernas uppförande å ordinarie stat deras löneförhållanden måtte förbättras. Därvid har styrelsen föreslagit en höjning av nuvarande lönen med 300 kronor, varigenom begynnelseavlöningen skulle uppgå till 2,500 kronor, varav 1,800 kronor lön och 700 kronor tjänstgöringspenningar. Därtill skulle komma tre ålderstillägg å 300 kronor vart-

dera efter 5, 10 och 15 års med nit och skicklighet bestridd tjänstgöring. Till i Stockholm stationerad underinspektör skulle dessutom utgå ett ortstillägg av 300 kronor.

I likhet med socialstyrelsen finner jag en förbättring i underinspektörernas lönevillkor av behovet påkallad, även om hänsyn ej toges till de under senaste tiden extraordinärt stegrade levnadskostnaderna. Styrelsens förslag i fråga om beloppet av begynnelseavlöningen 2,500 kronor samt beträffande ålderstilläggen har därför icke givit mig anledning till erinran. Däremot finner jag mig icke kunna biträda förslaget så vitt det avser beräkningen av lön och tjänstgöringspenningar.

Den för underinspektör föreslagna avlöningen torde visserligen sakna direkt motsvarighet inom statsförvaltningen, fränsett de affärsdrivande verken, men vissa jämförelsepunkter kunna dock erhållas. Såsom exempel vill jag framhålla avlöningen för landskanslist och landskontorist, vilken avlöning, fränsett i vissa fall utgående ortstillägg, är fastställd till 2,000 kronor, därav 1,200 kronor skall anses såsom lön och 800 kronor såsom tjänstgöringspenningar. Härav torde framgå, att det belopp av underinspektörs avlöning, som enligt styrelsens förslag skulle anses såsom lön, eller 1,800 kronor, måste anses för högt. Såsom ytterligare ett exempel å dylik fördelning tillåter jag mig nämna, att för assistent vid fångvården med en avlöning av 2,600 kronor den till lön hänförliga delen därav utgår med 1,600 kronor. Med hänsyn härtill anser jag mig böra föreslå, att, därest begynnelseavlöningen för underinspektör bestämmes till 2,500 kronor, av detta belopp 1,600 kronor skall utgöra lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar.

Även torde en reducering böra ske i fråga om beloppet av ortstillägget till i Stockholm stationerad underinspektör. Det synes mig nämligen tydligt, att även i detta avseende enhetlighet bör eftersträvas. Till ordinarie befattningshavare med avlöningsförmåner jämförbara med de för underinspektörerna föreslagna utgår ortstillägg i Stockholm med högst 200 kronor, och torde jämväl i förevarande fall ortstillägget böra bestämmas till samma belopp.

Beträffande flyttningsskyldighet torde för underinspektörerna böra gälla vad i sådant hänseende för assistenterna föreslagits.

Vid fastställandet av avlönings- och omkostnadsstat för yrkesinspektionen godkände 1912 års riksdag vissa villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i avlöningsstaten upptagna avlöningsförmåner. På Kungl. Maj:ts förslag beslöt sedermera 1916 års riksdag viss ändring i dessa bestämmelser.

Någon rätt till semester finnes ej tillerkänd yrkesinspektionens nuvarande ordinarie befattningshavare. Det torde därför ej vara lämpligt, att innehavarna av de nu föreslagna befattningarna, såsom från assistenternas sida hemställts, tillerkännas dylik rätt. På sätt jag vid anmälan av motsvarande anslagsfråga vid föregående års riksdag hade anledning framhålla, skulle en förändring i nu antydd riktning komma att medföra vissa mindre önskvärda konsekvenser.

Beträffande assistenter å ordinarie stat och underinspektörer torde jämväl i övrigt böra föreskrivas samma villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande, som gälla i fråga om de nuvarande ordinarie befattningarna, dock med följande av de nya befattningshavarnas tjänsteställning föranledda ändringar och tillägg, nämligen att assistent och underinspektör skall vara skyldig att låta sig förflyttas från ett tjänstgöringsdistrikt till ett annat, dock att han, därest förflyttningen sker utan hans ansökan eller uttryckta önskan, skall äga åtnjuta ersättning för flyttningskostnad; att yrkesinspektionens chefsmyndighet berättigas att lämna assistent eller underinspektör tillstånd att med sin tjänst förena visst uppdrag eller annan befattning, som icke är uppförd å rikets, riksdagens eller kommuns stat; att vid sjukdomsförfall för den yrkesinspektör, hos vilken assistenten tjänstgör, denne skall vara skyldig att, om han förordnas därtill, bestrida yrkesinspektörens befattning mot åtnjutande av i stället för egna de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; samt att, därest assistent eller underinspektör vill begagna sig av yrkesinspektionens befattningshavare medgiven rätt att under tre veckor årligen vistas utom det tjänstgöringsområde, för vilket han är anställd, anmälan därom på förhand bör göras hos den yrkesinspektör, under vilken assistenten eller underinspektören tjänstgör.

Därjämte torde såväl assistent som underinspektör, vilken med ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i staten för yrkesinspektionen tillträder någon av de nu föreslagna nya befattningarna, böra tillerkännas rätt att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han omedelbart dessförrinnan på grund av stadigvarande förordnande bestritt motsvarande befattning å extra stat.

Vid bifall till förslaget om uppförande å ordinarie stat av 9 assistenter och 18 underinspektörer skulle det förutvarande ordinarie anslaget komma att ökas med avlöningarna till dessa nya befattningshavare samt med ortstillägg till 2 assistenter och 4 underinspektörer.

Därjämte har socialstyrelsen föreslagit, att från det förutvarande extra anslaget till den å ordinarie stat uppförda anslagsposten å 22,280 kronor till yrkesinspektörernas och yrkesinspektrisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m. måtte överföras ett belopp av 1,000 kronor, därav 900 kronor skulle avse å de nya ordinarie befattningarna belöpande vikariatsersättningar samt 100 kronor ersättning, som, enligt vad förut antytts, tillerkänts underinspektören i första distriktet för täckande av omkostnader för de spårvägsresor inom Stockholms stads planlagda område, som han för sin tjänst måste företaga. Häremot synes mig ej vara något att erinra. Beträffande beloppet å 900 kronor till vikariatsersättningar tillåter jag mig framhålla, att, om — vid det förhållande att rätt till semester för yrkesinspektionens befattningshavare icke förekommer — nämnda belopp ej skulle i dess helhet behöva tagas i bruk för ifrågavarande ändamål, detsamma i allt fall lär vara behöfligt för täckande av de ökade kostnader, som, enligt vad socialstyrelsen meddelat, torde vara att förvänta för förhyrandet av lokaler för yrkesinspektörernas expeditioner.

Den flyttningskostnad, som möjligen kan ifrågakomma, torde kunna utanordnas under förskottstitel.»

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma avser uppförande å ordinarie stat av nio assistentbefattningar vid yrkesinspektionen samt åt dessa befattningshavare föreslagen avlöning har icke givit utskottet anledning till erinran.

Jämväl framställningen i vad den avser uppförande å ordinarie stat av samtliga nu på extra stat upptagna underinspektörsbefattningar, har utskottet ansett sig böra tillstyrka. Beträffande löneförmånerna för dessa befattningshavare har utskottet likaledes funnit Kungl. Maj:ts förslag om en begynnelseavlöning å 2,500 kronor, av vilket belopp 1,600 kronor skulle utgöra lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar, väl avvägt och har utskottet sålunda icke kunnat biträda det i ovanberörda motion framställda förslaget om ändrad uppdelning av dessa lönetitlar. Däremot har utskottet icke känt sig övertygat om, att någon reducering i det nu utgående ortstillägget till i Stockholm stationerad underinspektör bör göras, utan torde, enligt utskottets förmenande, detsamma på sätt i ovanberörda motion föreslagits, böra utgå med samma belopp som hittills eller 300 kronor. Vid bifall härtill kommer den av Kungl. Maj:t föreslagna ordinarie avlönings- och omkostnadsstaten att ökas med 400 kronor.

Utskottet, som i övrigt icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får sålunda hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning och herr Söderbergs ovanberörda motion

a) godkänna följande ändrade *ordinarie stat för yrkesinspektionen* att tillämpas fr. o. m. år 1918.

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 yrkesinspektör	4,200	2,000	400	6,600	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kro- nor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 "	4,200	2,000	400	6,600	
1 "	4,200	2,000	—	6,200	
6 yrkesinspektörer ...	25,200	12,000	—	37,200	
1 yrkesinspektris.....	2,400	1,200	200	3,800	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 300 kro- nor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
1 assistent	2,200	1,500	¹⁾ 300	4,000	
1 "	2,200	1,500	¹⁾ 300	4,000	
1 "	2,200	1,500	—	3,700	
6 assistenter	13,200	9,000	—	22,200	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 500 kro- nor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 underinspektör.....	1,600	900	¹⁾ 300	2,800	
3 underinspektörer	4,800	2,700	¹⁾ 900	8,400	
1 underinspektör	1,600	900	—	2,500	
13 underinspektörer	20,800	11,700	—	32,500	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 300 kro- nor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
Till yrkesinspektörernas och yrkesinspek- trisens kontorskostnader samt vikariats- ersättningar m. m.	—	—	—	23,280	
Summa kronor	—	—	—	163,780	

¹⁾ Ortstillägg utgår till assistent eller underinspektör under den tid han är stationerad i Stockholm.

b) från och med år 1918 höja det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen, nu 82,680 kronor, med 81,100 kronor till 163,780 kronor.

Anslag till
upprätt-
hållande av
yrkesinspek-
tionens verk-
samhet.
[70.]

65:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 70 därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 14,400 kronor.

Bidrag till
föreningen
för arbetar-
skydd i
Stockholm.
[71.]

66:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i punkt 71 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 244—248) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna för den av föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 4,000 kronor.

Sjukkas-
väsändets
befrämjande.
[72.]

67:o) I punkt 72 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till sjukkasväsändets befrämjande, nu 1,400,000 kronor, med 150,000 kronor till 1,550,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet hänvisas till statsrådsprotokollet (sid. 248).

Utskottet som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *sjukkasväsändets befrämjande*, nu 1,400,000 kronor, med 150,000 kronor till 1,550,000 kronor.

Anslag till
sjukkassor,
som meddela
moderskaps-
understöd.
[73.]

68:o) Kungl. Maj:t har i punkt 73 föreslagit riksdagen att för understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor att fördelas i enlighet med de grunder och på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

För ifrågavärande ändamål har riksdagen för vart och ett av åren 1915—1917 anvisat ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Utskottet, som funnit den lämnade utredningen (statsrådsprotokollet sid. 249) ådagalägga behovet av den begärda ökningen av förevarande anslag, hemställer,

att riksdagen må för *understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd*, på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor att fördelas i enlighet med de grunder och på de villkor, som av Kungl Maj:t bestämmas.

69:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 74 gjorda förslag och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet sid. 249—257 i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

*Tillsyn över
understöds-
föreningar.*

[74.]

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 6,000 kronor, att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för uppehållande under nämnda år av *tillsyn över understödsföreningarna*.

70:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 75 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 257—258) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

*Inter-
nationella
föreningen
för arbets-
löshetens be-
kämpande.*

[75.]

att riksdagen må såsom bidrag *till internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 750 kronor.

71:o) I punkt 76 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa:

*Alkoholist-
vården.*

[76.]

dels ett förslagsanslag, högst, 24,500 kronor till avlöningar och vikariatsersättningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister,

dels ett förslagsanslag av 29,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt,

dels ett förslagsanslag av 175,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader,

dels ett förslagsanslag av 17,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.,

dels ett anslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter,

dels ock ett förslagsanslag, högst, 3,600 kronor till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården, eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhoppa 279,100 kronor,

ävensom medgiva,

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

Beträffande utredningen hänvisas till vad statsrådsprotokollet (sid. 258—267) i ämnet innehåller.

1916 års riksdag beviljade för ifrågavarande olika ändamål anslag till ett sammanlagt belopp av 269,600 kronor. Den föreslagna förhöjningen av anslagsbeloppet faller i sin helhet på anslaget till »driftkostnaderna i övrigt» för anstalten å Venngarn och föranledes huvudsakligen av ökade utgifter under denna titel på grund av nu rådande dyrtidsförhållanden.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förvarande framställning, hemställer,

att riksdagen må

I. på extra stat för år 1918 anvisa:

a) ett förslagsanslag, högst 24,500 kronor, till avlöningar och vikariatersättningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholist.

b) ett förslagsanslag av 29,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt,

c) ett förslagsanslag av 175,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader.

d) ett förslagsanslag av 17,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholist, handräckning, läkarutlåtan, vittnesersättningar m. m.

e) ett reservationsanslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter,

f) ett förslagsanslag, högst 3,600 kronor, till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården.

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhopa 279,100 kronor.

II. medgiva, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

72:o) I en inom första kammaren av herrar *A. Petré*n och *G. H. von Koch* väckt motion (nr 80) har föreslagits, att riksdagen ville besluta en skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan, det täcktes Kungl. Maj:t taga i övervägande frågan om anordnande av särskilda anstalter för internering av dels smittosamt sjuka alkoholister och dels oförbätterliga alkoholister av båda könen.

*Motion ang.
anstalter för
alkoholister.*

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Då 1914 års senare riksdag medgav, att Venngarns kungsgård finge upplåtas till anordnande av en statens vårdanstalt för alkoholister samt beviljade medel för anstaltens upprättande och drift, förutsattes, att Venngarn skulle bli en anstalt för mottagande av de alkoholister som vore att betrakta såsom farliga eller som av andra anledningar icke lämpade sig för behandling vid enskilda eller kommunala anstalter. Det för Venngarns vårdanstalt den 17 juni 1916 utfärdade reglementet innehåller ock bestämmelser, vilka klargöra denna anstalts uppgift att omhändertaga de mest svårhanterliga elementen bland de manliga alkoholisterna. Om anstalten senare utvecklat sig i delvis annan riktning genom att, enligt vad av motionen framgår, söka undgå mottagandet av de svåraste kategorierna, torde emellertid detta icke kunna ändra uppfattningen av vad som utgjort anstaltens ursprungliga ändamål.

*Utskottets
yttrande.*

Beträffande det nu föreliggande förslaget, vilket avser bland annat utredning angående anordnande av en ny särskild statsanstalt för oförbätterliga manliga alkoholister, vill det synas utskottet lämpligare att alkoholistvården ordnades så, att Venngarns anstalt fullföljde sin ursprungliga uppgift att så långt som möjligt mottaga de ur disciplinär synpunkt mest fordrande alkoholisterna, medan de alkoholister, beträffande vilka förbättring under mindre stränga förhållanden icke är utesluten, må, i den mån de icke kunna beredas plats å Venngarn, ingå å de enskilda erkända anstalterna.

Enligt från socialstyrelsen inhämtade upplysningar finnas för närvarande fem såsom »allmänna» erkända alkoholistanstalter i landet med sammanlagt 105 vårdplatser, varav 30 äro belagda. Därjämte hava ansökningar om dylikt erkännande inkommit men ännu icke slutbehandlats från tvenne anstalter med tillhopa 50 platser, varav 10 äro belagda.

Vad angår smittosamt sjuka manliga alkoholister, kunna dylika, som motionärerna anfört, icke på grund av bestämmelse i reglementet för Venngarns anstalt där intagas. I följd härav är möjligheten till tvångsinternering av en sådan alkoholist, som ju tydligen framför andra borde komma ifråga, utesluten, då det näppeligen torde kunna förväntas, att en enskild anstalt skulle vara villig emottaga dylika. Motionärerna hava föreslagit anordnande av en särskild anstalt för upptagande av dessa alkoholister, men håller utskottet före, att en undersökning dock först borde vidtagas, om icke å Venngarn skulle kunna anordnas en särskild avdelning för alkoholister av dylikt slag.

För kvinnliga alkoholister finnes för närvarande ingen statens vårdanstalt och endast en erkänd enskild anstalt.

Motionärerna föreslå upprättande av tvenne statens anstalter för kvinnliga alkoholister, en för oförbätterliga och en för smittosamt sjuka. Utskottet ifrågasätter emellertid, huruvida icke sådana anordningar för vården av nyss nämnda kategorier alkoholister skulle kunna göras, att det icke bleve behöfligt, åtminstone inom den allra närmaste tiden, att därför anlägga nya särskilda anstalter. Jämväl härom torde emellertid utredning böra äga rum.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av herrar Petréns och von Kochs ifrågavarande motion i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det tacktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i fråga om lämpliga åtgärder för beredande

av möjlighet till tvångsinternering av alkoholister av båda könen, behäftade med smittosam sjukdom, samt till särskild vård av oförbätterliga kvinnliga alkoholister ävensom till riksdagen inkomma med de förslag i ärendet, vartill utredningen må giva anledning.

73:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 77 gjorda förslag och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 268—270) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Angående användningen av ett till frälsningsarméns alkoholisthem för mindre bemedlade å Kurön beviljat byggnadsanslag.
[77.]

att riksdagen må medgiva, att det av riksdagen år 1915 beviljade anslag av 8,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för uppförande av finsk badstu med karbad och dusch samt tvättstuga med ångtork och mangelbod vid frälsningsarméns alkoholisthem för mindre bemedlade å Kurön i stället må utgå såsom bidrag för uppförande därstädes av en magasinsbyggnad, innehållande redskapslider, vagnbod, sädesmagasin och foderrum ävensom torkvind.

74:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 78 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 271—278) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.
[78.]

att riksdagen må

I. till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 28,750 kronor, därav ett förslagsanslag, högst, 25,750 kronor och ett reservationsanslag å 3,000 kronor;

II. besluta, att av nämnda förslagsanslag, högst, 25,750 kronor skola under de villkor, som av Kungl. Maj:t provas lämpliga, utgå:

a) till främjande av svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet, 8,000 kronor

b) till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet 3,000 kronor

c) till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet 2,000 kronor

d) till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet 4,000 kronor

e) till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet 8,000 kronor

f) såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet 750 kronor. Summa 25,750 kronor.

III. besluta, att ovannämnda reservationsanslag å 3,000 kronor skall ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Anslag till
pensions-
styrelsen.

[79.]

75:o) Kungl. Maj:t har i punkt 79 föreslagit riksdagen

dels, med godkännande av det av departementschefen framlagda förslaget till ordinarie stat för pensionsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1918, höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till pensionsstyrelsen från 234,600 kronor med 99,200 kronor eller till 333,800 kronor;

dels föreskriva, att för de nya befattningshavare, som, på grund av vad ovan föreslagits, må varda uppförda å ordinarie stat, i tillämpliga delar skola gälla de genom kungl. kungörelsen den 1 oktober 1914 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1915 fastställda avlöningsförmåner för pensionsstyrelsen ävensom beträffande generaldirektörens ställföreträdare de särskilda bestämmelser, som i sådant avseende av departementschefen förordats;

dels ock medgiva, att, därest någon av de nu hos pensionsstyrelsen å extra stat anställda befattningshavare, nämligen 1 byråchef, 1 sekreterare, 2 tjänstemän av första lönegraden, 1 kvinnligt biträde av andra lönegraden samt 2 kvinnliga biträden av första lönegraden, med ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i pensionsstyrelsens stat tillträder motsvarande befattning å ordinarie stat, honom må tillerkännas rätt att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han omedelbart dessförinnan på grund av stadigvarande förordnande efter ingången av år 1915 bestritt sin ifrågavarande befattning.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 279—324 i statsrådsprotokollet.

Enligt beslut av 1914 års senare riksdag fastställde Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 1 oktober 1914 följande ordinarie stat för pensionsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1915:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 generaldirektör och chef...	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef.....	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
4 byråchefer.....	20,000	10,000	2,400	32,400	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare)...	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 tjänstemän i andra lönegraden (sekreterare, förste aktuarier).....	14,400	7,200	1,600	23,200	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie).....	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
16 tjänstemän i första lönegraden (notarier, aktuarier)...	35,200	24,000	4,800	64,000	
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator och kassör).....	1,100	750	150	2,000	}
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (bokhållare)...	1,100	750	150	2,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden.....	900	550	150	1,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
13 kvinnliga biträden i andra lönegraden.....	11,700	7,150	1,950	20,800	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden.....	700	350	150	1,200	}
37 kvinnliga biträden i första lönegraden.....	25,900	12,950	5,550	44,400	
1 förste vaktmästare.....	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare.....	700	350	150	1,200	
1 do.....	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Felräkningspenningar till det kvinnliga biträde, som bestrider kassörsgörömlen	—	—	—	300	
Till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare.....	—	—	—	9,900	
Summa	—	—	—	234,600	

Anmärkning. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom, ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Genom kungörelse den 1 oktober 1914 fastställdes villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt omförmälda stat för pensionsstyrelsen.

Någon ändring i den ordinarie staten har sedermera icke ägt rum. Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär uppförande å ordinarie stat av följande befattningshavare, nämligen:

å kanslibyrån: 1 tjänsteman av första lönegraden, 1 kvinnligt biträde av tredje graden, 2 biträden av andra graden samt 12 biträden av första graden;

å gransknings- och besvärbyråerna: 2 kvinnliga biträden av första lönegraden;

å statistiska byrån: 2 tjänstemän av första lönegraden, 3 kvinnliga biträden av andra graden och 11 biträden av första graden;

å byrån för yttre ärenden: 1 byråchef, 1 tjänsteman av andra lönegraden, 4 tjänstemän av första graden, 1 kvinnligt biträde av andra graden och 6 kvinnliga biträden av första graden; samt 2 vaktmästare.

Härförutom har Kungl. Maj:t föreslagit särskilt arvode åt generaldirektörens ställföreträdare med 1,000 kronor, uppflyttning av en av de nuvarande ordinarie kvinnliga biträdesbefattningarna från andra till tredje lönegraden — å försäkringstekniska byrån — samt en förhöjning av det ordinarie anslaget till vikariatersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare, nu 9,900 kronor, till 14,600 kronor.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag i vad detsamma angår uppförande å ordinarie stat av vissa befattningshavare å kanslibyrån, gransknings- och besvärbyråerna, statistiska byrån samt byrån för yttre ärenden ävensom av två vaktmästare, har utskottet ansett sig böra biträda.

Jämväl framställningen om särskilt arvode åt generaldirektörens ställföreträdare har utskottet, om än med en viss tvekan, efter numera vunnen erfarenhet om omfattningen av pensionsstyrelsens verksamhet och med hänsyn till de ansvarsfulla arbetsuppgifter, som påvila den byråchef, som tjänstgör i nämnda egenskap, funnit sig böra förorda.

Vidkommande den föreslagna uppflyttningen av en av de nuvarande ordinarie kvinnliga biträdesbefattningarna å försäkringstekniska byrån från andra till tredje lönegraden har utskottet däremot icke funnit av utredningen i ärendet framgå, att de för den ifrågasatta högre tjänstegraden avsedda arbetsuppgifter äro sådana, som av riksdagen vid inrättande av denna lönegrad förutsatts skola tillhöra densamma. Enligt utskottets förmenande torde sålunda någon förändring i nu gällande ordinarie stat, i vad den rör sagda byrå, icke böra vidtagas.

Utskottet, som i övrigt icke funnit skäl till erinran mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande ändrade ordinarie stat för pensionsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1918:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 generaldirektör och chef...	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef.....	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
5 byråchefer.....	25,000	12,500	3,000	40,500	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare).....	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
5 tjänstemän i andra lönegraden (sekreterare, första aktuarier).....	18,000	9,000	2,000	29,000	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie, aktuarie)....	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
23 tjänstemän i första lönegraden (notarier, aktuarier)...	50,600	34,500	6,900	92,000	
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator och kassör).....	1,100	750	150	2,000	
2 kvinnliga biträden i tredje lönegraden (bokhållare)...	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden.....	900	550	150	1,600	
19 kvinnliga biträden i andra lönegraden.....	17,100	10,450	2,850	30,400	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden.....	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
68 kvinnliga biträden i första lönegraden.....	47,600	23,800	10,200	81,600	
1 förste vaktmästare.....	900	450	150	1,500	
1 vaktmästare.....	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
3 vaktmästare.....	2,100	1,050	450	3,600	
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare.....	—	—	—	1,000	
Felräkningspenningar till det kvinnliga biträde, som bestrider kassörsgöröromålen	—	—	—	300	
Till vikariatsersättning under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare.....	—	—	—	14,600	
Summa	—	—	—	333,400	

Anmärkning. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom, ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

b) höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till pensionsstyrelsen från 234,600 kronor med 98,800 kronor eller till 333,400 kronor;

c) föreskriva, att för de nya befattningshavare, som, på grund av vad ovan föreslagits, må varda uppförda å ordinarie stat, i tillämpliga delar skola gälla de genom kungl. kungörelsen den 1 oktober 1914 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1915 fastställda avlöningsförmåner för pensionsstyrelsen ävensom beträffande generaldirektörens ställföreträdare de särskilda bestämmelser, som i sådant avseende av departementschefen förordats;

d) medgiva, att, därest någon av de nu hos pensionsstyrelsen å extra stat anställda befattningshavare, nämligen 1 byråchef, 1 sekreterare, 2 tjänstemän av första lönegraden, 1 kvinnligt biträde av andra lönegraden samt 2 kvinnliga biträden av första lönegraden, med ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i pensionsstyrelsens stat tillträder motsvarande befattning å ordinarie stat, honom må tillerkännas rätt att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålders-tillägg tillgodoräkna sig den tid, han omedelbart dessförrinnan på grund av stadigvarande förordnande efter ingången av år 1915 bestritt sin ifrågavarande befattning.

Upprätt-
hållande av
pensions-
styrelsens
verksamhet
m. m.

76:o) I punkt 80 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 432,600 kronor.

[80.]

Ifråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 324—331 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har uppmärksammat, att den av riksdagen såsom ersättning till medicinskt biträde hos pensionsstyrelsen anvisade anslagsposten å högst 8,000 kronor överskridits, men har utskottet med hänsyn till de särskilda omständigheter, som därvid förelegat, icke funnit skäl att däremot framställa någon erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 432,600 kronor.

77:o) I punkt 81 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1918 på extra stat bevilja

Pensionsförsäkringens genomförande.

[81.]

dels ett förslagsanslag av 6,750,000 kronor för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915,

dels ock ett förslagsanslag av 25,000 kronor till gäldande av statens bidrag till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

78:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 82 gjorda framställning och med hänvisning till den utredning i ärendet som statsrådsprotokollet (sid. 336—338) innehåller, hemställer utskottet,

Bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen.

[82.]

att riksdagen må för år 1918 på extra stat bevilja ett förslagsanslag, högst 548,000 kronor, att utgå som *bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstnämnda lag blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen.*

79:o) Kungl. Maj:t har i punkt 83 föreslagit riksdagen medgiva att för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet må jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas, av pensionsstyrelsen under år 1918 disponeras ett belopp av högst 300,000 kronor, att utgå i första hand av de besparingar, som må uppkomma å det för år 1916 för nu ifrågakvarande ändamål av riksdagen beviljade anslag, samt med återstående belopp av det förslagsanslag, som kan komma att för år 1918 beviljas för bestridande av den på staten be-

Vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

[83.]

löpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915.

Beträffande utredningen hänvisas till vad statsrådsprotokollet (sid. 338—346) i ämnet innehåller.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot de av departementschefen förordade ändringarna i bestämmelserna angående användningen av för ifrågavarande ändamål anvisade medel, hemställer,

att riksdagen må medgiva att *för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* må jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas, av pensionsstyrelsen under år 1918 disponeras ett belopp av högst 300,000 kronor, att utgå i första hand av de besparingar, som må uppkomma å det för år 1916 för nu ifrågavarande ändamål av riksdagen beviljade anslag, samt med återstående belopp av det förslagsanslag, som kan komma att för år 1918 beviljas för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915.

Ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m.

[84.]

80:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 84 gjorda framställning och med hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 347—348) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 till *ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar samt biträde med den frivilliga försäkringens genomförande* bevilja ett förslagsanslag av 140,000 kronor.

Ersättning till prästerskapet för införande av uppgift om födelseort i de jämlikt 14 § av pensionsförsäkringslagen upprättade förteckningar för år 1916.

[85.]

81:o) I punkt 85 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att förberedande i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder av ersättning till prästerskapet för bestyret med införande av uppgift om födelseort i de jämlikt 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring upprättade förteckningar för år 1916 på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 28,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 av tillgängliga medel utbetala erforderligt belopp.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid 349—353 i statsrådsprotokollet.

Enligt de grunder, som i statsrådsprotokollet angivits för ifrågavarande ersättnings utgående, skulle sådan ersättning komma att tillfalla prästerskapet i kyrkobokföringsområden med 4,000 invånare och däröver och åtnjutas med ett belopp av en krona för varje påbörjat 100-tal av det invånareantal, som vid 1916 års ingång förefanns inom dylikt kyrkobokföringsområde. Enligt beräkning skulle detta motsvara en ersättning av ungefär $1\frac{2}{3}$ öre för varje i förteckningen införd uppgift.

Samtliga de ämbetsverk, vilka hörts i ärendet, hava visserligen tillstyrkt framställningen, men har kammarkollegium därvid uttalat, att det ur principiell synpunkt förefölle kollegium i någon mån betänkligt, att vederbörande skulle tillerkännas särskild gottgörelse för ett arbete av ifrågavarande beskaffenhet, vilket måste anses falla inom ramen för deras tjänsteåligganden.

Utskottet har icke kunnat undgå att finna de av kammarkollegium sålunda uttalade principiella betänkligheterna mot förslaget synnerligen beaktansvärda. Dessutom synes det utskottet, som om i detta fall de föreslagna grunderna för ersättningen skulle komma att medföra särdeles orättvisa resultat. Ersättning skulle sålunda enligt de angivna grunderna komma att utgå för arbetet med ifrågavarande förteckningars upprättande i de större församlingarna, där detta arbete dock ofta kan fördelas på ett flertal prästmän eller andra expeditionsförrättare, medan i de mindre församlingarna, där samma arbete jämte övriga tjänsteåligganden måste utföras av en eller högst två präster, ingen ersättning skulle tillerkännas dem, som därmed hava besvär. Enligt utskottets förmenande är det ej heller uteslutet att ett godkännande av förevarande förslag skulle kunna medföra sådana konsekvenser, att utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka detsamma.

Utskottets
yttrande.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna riksdagens bifall.

82:o) I punkt 86 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående fögderiförvaltningarnas omorganisation och lönerreglering m. m., på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag å 50,000 kronor för beredande av ersättning till häradskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar.

Ersättning
till härads-
skrivarna för
uppgörande
av de i 14 §
av pensions-
försäkrings-
lagen omförmälda
förteckningar.

[86.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i den under punkt 8 här ovan omförmälda propositionen nr 211 föreslagit riksdagen, bl. a., att för ifrågasvarande ändamål på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 50,000 kronor.

Då denna proposition hänvisats till särskilt utskott, erfordras icke något statsutskottets yttrande över Kungl. Maj:ts förstberörda i statsverkspropositionen gjorda framställning, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Anslag till
nationalföre-
ningen mot
emigrationen.

[87.]

83:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t i punkt 87 föreslagit riksdagen samt under hänvisning till den utredning, som i statsrådsprotokollet (sid. 354—360) i ärendet lämnas, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *understödjande av nationalföreningens mot emigrationen verksamhet* på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor.

Anslag till
hemmet
Fristad.

[88.]

84:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 88 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 361—363) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt stiftelsen Hemmet Fristad* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer.

Anslag till
Drottning
Sophias
skyddshem.

[89.]

85:o) I anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 89 framställda förslag och med hänvisning till den i statsrådsprotokollet (sid. 363—366) i ämnet lämnade utredningen hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt Drottning Sophias skyddshem* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 2,500 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer.

Anslag till
husmoders-
skolor m. m.

[90.]

86:o) Kungl. Maj:t har i punkt 90 föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen angivna grunder,

utgå såsom understöd dels till yrkesskolor för husmodersutbildning i städer, köpingar, industri- och andra liknande samhällen, dels ock till obemedlade och mindre bemedlade elever vid nämnda skolor,

samt att medgiva, att av omförmälda anslag ett belopp av högst 1,500 kronor må användas för bestridande av kostnaderna för statens tillsyn av samma skolor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 366—380 i statsrådsprotokollet.

I proposition den 7 april 1916 (nr 191) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att å extra stat för år 1917 för ovanberörda ändamål anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor ävensom att medgiva, att av omförmälda anslag ett belopp av högst 1,500 kronor finge användas för bestridande av kostnaderna för statens tillsyn av samma skolor.

I skrivelse den 15 juni 1916 (nr 6) meddelade emellertid riksdagen, att, då i nämnda proposition spörsmål berördes, vilka vore av omfattande principiell innebörd, riksdagen, i betraktande dels av riksdagens av ett flertal ärenden strängt upptagna tid, dels ock av den framskridna tidpunkten för då pågående riksdag, ej ansett sig kunna åt framställningen ägna det allsidiga skärskådande, som frågans vikt krävde. På grund härav såge sig riksdagen nödsakad att, utan att hava ingått i saklig behandling av det föreliggande förslaget och för att genom ett uppskov med ärendets avgörande detsamma måtte kunna bli föremål för riksdagens noggranna prövning, anmäla, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke för det dåvarande av riksdagen bifallits.

Enligt omnämnda proposition avsågs, att socialstyrelsen skulle, i avvaktan på det slutliga ordnandet av yrkesundervisningen i landet, utöva den statliga ledningen och kontrollen av husmodersskolorna. Departementschefen har nu på anförda skäl frångått detta förslag och har i stället, särskilt med tanke på att den provisoriska anordningen härutinnan måtte bli så litet som möjligt bindande för framtiden, funnit sig böra föreslå, att ifrågavarande tillsyn förlägges direkt till Kungl. Maj:t.

Utskottet, som vid behandling av Kungl. Maj:ts förevarande framställning funnit behovet av de ifrågasatta husmodersskolorna ådagalagt och icke haft något mot de av departementschefen föreslagna grunderna och villkoren för statsbidrags tillgodonjutande att erinra, får sålunda hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor

att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder, utgå såsom understöd dels till *yrkesskolor för husmodersutbildning i städer, köpingar, industri- och andra liknande samhällen*, dels ock till *obemedlade och mindre bemedlade elever vid nämnda skolor*,

samt att medgiva, att av omförmälda anslag ett belopp av högst 1,500 kronor må användas för bestridande av kostnaderna för *statens tillsyn av samma skolor*.

I. Diverse.

*Skematisk
förteckning
och beskriv-
ning över
Sveriges
vattenfall.*

87:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 91 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (381—387) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[91.]

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 40,500 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för *verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* i huvudsaklig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t fastställd plan.

*Anordnande
av inspektion
över elektriska
anläggningar
för belysning
eller arbets-
överföring.*

88:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 92 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 387—388) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[92.]

att riksdagen må för *anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring* på extra stat för år 1918 såsom förslagsanslag anvisa dels högst 24,800 kronor till arvoden under samma år åt fyra inspektörer med 6,200 kronor till en var av dem, för år räknat, dels ock högst 3,000 kronor till ersättning åt skriv- och ritbiträden åt bemälda inspektörer.

89:o) I punkt 93 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 30,000 kronor, att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder,

Statens
biografbyrå.
[93.]

dels ock medgiva, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning, Kungl. Maj:t prövar lämplig, användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografen stående ändamål, som Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 388—391 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) till *bestridande av utgifterna för statens biografbyrå* på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 30,000 kronor att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder,

b) medgiva, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning, Kungl. Maj:t prövar lämplig, användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografen stående ändamål, som Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

90:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 94 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 391—393) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Understö-
jande av det
frivilliga
brandvä-
sendet.

att riksdagen må till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer* på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 2,500 kronor.

[94.]

91:o) Kungl. Maj:t har i punkt 95 föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena med en allmän utredning rörande Sveriges inre vattenvägar på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 80,000 kronor.

Utredning
angående
inre vatten-
vägar.

[95.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 393—398 i statsrådsprotokollet.

Till nämnda ändamål har riksdagen för innevarande år beviljat på extra stat ett belopp av 50,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må för *fortsättande av arbetena med en allmän utredning rörande Sveriges inre vattenvägar* på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Täckande av kostnader för arbetslöshetens bekämpande.

[96.]

92:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 96 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 398—403) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må till täckande av *kostnader för arbetslöshetens bekämpande* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 918,500 kronor.

Understöd till uppförande av bostadshus med smålägenheter.

93:o) I en den 20 januari 1917 avlåten proposition (nr 34) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 under sjätte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4,000,000 kronor att användas till understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter.

I anledning av denna proposition har utskottet förut under riksdagen avgivit utlåtande; varom utskottet velat här

erinra.

Till täckande av förskott.

[97.]

94:o) Under punkt 97 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till täckande av vissa, i statsrådsprotokollet omförmälda, förskottsvis bestridda utgifter på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag högst 378,916 kronor.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till täckande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda *förskottsvis bestridda utgifter* på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 378,916 kronor.

Extra lönetillägg.

[98.]

95:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i punkt 98 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 13

januari 1917 angivna grunder, av *extra lönetillägg för innevarande år* åt en del tjänstemän och betjante i de till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer å extra stat för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 12,000 kronor.

96:o) Kungl. Maj:t har i punkt 99 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående beredande av löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, för ändamålet tills vidare bland de ordinarie anslagen under sjuätte huvudtiteln beräkna ett belopp av 7,300 kronor.

Löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

[99.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

97:o) I punkt 100 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående fögderiförvaltningarnas omorganisation och lönereglering m. m., beräkna en höjning från och med år 1918 av det å ordinarie stat upptagna förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 1,250,000 kronor, med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor.

Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser.

[100.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i den under punkt 8 här ovan omförmälda propositionen nr 211 föreslagit riksdagen, bl. a., att höja ifrågasvarande anslag med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor.

Då denna proposition hänvisats till särskilt utskott erfordras icke något statsutskottets yttrande över Kungl. Maj:ts förstberörda i statsverkspropositionen gjorda framställning, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

98:o) Kungl. Maj:t har i punkt 101 föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. med 100,000 kronor eller från 350,000 kronor till 450,000 kronor.

Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.

[101.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 409 i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Den föreslagna anslagshöjningen är föranledd dels av de betydande belopp, varmed anslaget under de senare åren överskridits, dels ock av Kungl. Maj:ts under punkt 7 här ovan omförmälda förslag om statsverkets övertagande av kostnaden för uppvärmningen av landshövdingarnas boställslägenheter, vilken kostnad, beräknad till 50,000 kronor årligen, avsetts att utgå från ifrågavarande anslag. Då emellertid utskottet hemställt, att endast halva denna kostnad skulle bestridas av statsverket, skulle det, vid bifall härtill, kunna ifrågasättas att den begärda anslagshöjningen minskades med 25,000 kronor till 75,000 kronor. Med hänsyn till ovan berörda betydande överskridanden av anslaget, och då utgifterna å detsamma äro synnerligen oberäkneliga, har utskottet emellertid icke ansett sig böra föreslå någon jämkning i det begärda beloppet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.* med 100,000 kronor eller från 350,000 kronor till 450,000 kronor.

Övriga ordinarie anslag.

Övriga ordi-
narie anslag.
[102.]

99:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln har Kungl. Maj:ts icke i statsverkspropositionen föreslagit annan ändring, än att för utjämning av huvudtitelnslutsumma det ordinarie förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader måtte höjas från dess nuvarande belopp, 199,460 kronor med 573 kronor till 200,033 kronor.

Däremot har i Kungl. Maj:ts under punkt 8 härövan omförmälda, den 14 april 1917 avlåtna proposition (nr 211) föreslagits, bland annat, att riksdagen måtte höja, *dels* det under landsstaten å ordinarie stat uppförda anslaget »övergångsstat», nu 56,800 kronor, med 45,700 kronor till 102,500 kronor *dels ock* ordinarie reservationsanslaget till arvodet åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., nu 268,000 kronor, med 43,000 kronor till 311,000 kronor. Denna proposition har, såsom under punkt 8 erinras, remitterats till särskilt utskott, vilket alltså kommer att avgiva yttrande angående de sålunda äskade anslagshöjningarne.

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda,

må för år 1918 fastställas till samma belopp som uti innevarande års riksstat; dock att i förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader må få göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bli erforderlig.

Stockholm den 24 april 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *O. M. Strömberg*, *S. H. Kvarnzelius*, *H. F. Lamm*,
G. M. H. Ekelund, *J. Nilsson*, *C. G. Ekman*, *O. Bergqvist*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*,
greve *N. F. Posse*, *K. A. Malmberg* och *N. O. Bruce* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *F. V. Thorsson*, *H. Andersson* i Skivarp,
K. V. Rydén i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *G. Odqvist*,
E. A. Nilsson i Örebro, *A. Wiklund*, *A. Anderson* i Råstock, *K. O. Strid* och *J. Pålsson*
med undantag därav att

i behandlingen av punkterna 1—6 deltagit i stället för herr *A. C. Lindblad* herr *C. I. Asplund* samt

i behandlingen av punkterna 16—98 deltagit i stället för herr *H. Andersson* i Skivarp
herr *A. R. Lundblad* och i stället för herr *A. Anderson* i Råstock herr *J. A. Ingvarson*.

Reservationer

vid *punkt 7* (angående statsverkets övertagande av kostnaden för landshövdingeresidensens uppvärmning) av herr *C. G. Ekman*,

vid *punkt 19* (motioner angående anslag till väganläggningar av enklare typ inom Västernorrlands län) av herr *S. H. Kvarnzelius*, vilken ansett att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen, med bifall till herrar Fahléns och Öbergs ovanberörda motioner, må på extra stat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 100,000 kronor att användas för anläggning av vägar av enklare typ och beskaffenhet i Västernorrlands län under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.»

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
		Landsstaten.			
	318,500	Landshövdingarna		318,500	
	924,900	Tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna. Nu- varande belopp	924,900		
		ökas med	¹⁾ 275,100		
	56,800	Övergångsstat		1,200,000	
	12,000	Sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., för- slagsanslag, högst		²⁾ 56,800	
	268,000	Arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., reservationsanslag		12,000	
	1,635,298	Fögderiförvaltningarna. Nuvarande be- lopp	1,635,298	²⁾ 268,000	
		ökas med	¹⁾ 570,002	2,205,300	
		Polisväsendet på landsbygden m. m., förslagsanslag Ersättning åt lappfogdar m. m., reservationsanslag			²⁾ 500,000 22,300
	3,215,498	Säger för landsstaten		4,060,600	522,300
		Väg- och vattenbyggnadsväsendet.			
		Väg- och vattenbyggnadsstaten:			
		Bestämt anslag	137,800		
		Reservationsanslag:			
		Expenser för allmänna arbeten	45,000		
		Vägundersökningar	45,000		
137,800		Förstärkning av reservationsanslaget till vägunder- sökningar, förslagsanslag, högst		227,800	
45,000		Inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel, förslagsanslag, högst			90,000
45,000	227,800	Vägar och kommunikationer	90,000		7,900
		Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., reservationsanslag		12,000	10,000
	12,000	Understödande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., reservationsanslag			750,000
		Sandvikens hamn på Öland, reservationsanslag			50,000
		Ersättning för av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter för fullbordande av ombyggnad och för- bättring av Väddö kanal, förslagsanslag, högst ...			153,758
		Bidrag till anläggning eller förbättring av vägar m. m., reservationsanslag			3,500,000
		Anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Väster- bottens och Jämtlands län, reservationsanslag			500,000
		Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, förslagsanslag:			
		Direkt anvisning	2,700		
2,700		Ersättningar	4,567	7,267	
4,567	7,267	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, för- slagsanslag		365	
	365	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet		247,432	5,061,658
	247,432				

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslagen ökning, varöver särskilt utskott framdeles kommer att avgiva utlåtande.

2) " " " föreslaget belopp, " " " " " " " " " " .

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:				
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
15,774		Övriga sjukvårdsanstalter:				
		Lasarettens underhåll	15,774			
		Tillbyggnad vid Järvsö sjukhus för spetälska, <i>reservationsanslag</i>	9,850			
22,000		Underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska. Nuvarande belopp	22,000			
		ökas med	1,500			
			23,500			
		Spetälskesjukhus i Dalarna...		1) 76,220		
		Utrustning för ett spetälskesjukhus i Dalarna, <i>förslagsanslag</i>		1) 10,000		
		Spetälskesjukhusets i Dalarna drift, <i>förslagsanslag</i>		1) 3,450		
		Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, <i>reservationsanslag</i>	400,000			
		Bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	650,000			
		Resebidrag till vissa patienter vid kustsanatorierna, <i>förslagsanslag</i>	5,000			
		De genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna, <i>förslagsanslag</i> , högst	300,000			
		Statsbidrag till dispensärverksamhet, <i>förslagsanslag</i>	70,000			
		Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, <i>förslagsanslag</i>	30,000	689,274	904,520	
		Vanföreväsendet:				
		Vanföreanstalt i Sundsvall, <i>reservationsanslag</i>	75,000			
		Kliniker vid vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, <i>förslagsanslag</i>	80,000			
		Polikliniker vid vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, <i>förslagsanslag</i>	9,000			
		Underhåll av skol- och uppföstringshem för vanföra, <i>förslagsanslag</i>	45,000			

1) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
		Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, <i>förslagsanslag</i> 35,000 De i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg av föreningarna för bistånd åt vanföra inrät- tade undervisningsanstalterna för vanföra m. m., <i>förslags- anslag</i> 69,500			
	4,965,774	238,500	75,000	6,455,774	1,624,520
		Hälsövdird i allmänhet. Kostnader för allmän hälso- och sjukvård, <i>förslags- anslag</i> 225,000 Ortopediska institutet 8,250 Skyddskoppymningen, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande be- lopp 175,000 ökas med 65,000 Inköp av radium för svenska cancerföreningens Stockholmsavdelnings sjukhem i Stockholm, <i>re- servationsanslag</i> 240,000 Karantänsanstalten på Käsö, <i>förslagsanslag</i> , högst 16,600 Skötsel av den å karantänsanstalten på Käsö befint- liga koloxidapparaten, <i>förslagsanslag</i> , högst 1,000 Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på Käsö G. E. Hjortzberg, <i>förslagsanslag</i> , högst ... 500 Svenska läkarsällskapet 3,000 Resestipendier åt civila läkare 3,500 Sveriges andel i kostnaderna för den internationella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>förslagsanslag</i> 7,000			
225,000		225,000			
8,250		8,250			
175,000					
16,600			100,000		
3,000			500		
7,000					
	434,850			503,350	101,500
	6,586,174			8,174,364	1,755,220
		Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården			
		Sociala verk och inrättningar. Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstalten 104,800 Upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verk- samhet, <i>förslagsanslag</i> 630,000 Handläggning av ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under mili- tærtjänstgöring, <i>förslagsanslag</i> 1) 9,500 Ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkrings- anstalten, <i>förslagsanslag</i> 1) 39,000 Statens bidrag till fiskares försäkring, <i>förslags- anslag</i> 16,000			
104,800		104,800			
			630,000		
			1) 9,500		
			1) 39,000		
16,000		16,000			
	120,800			120,800	678,500

1) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
		Försäkringsrådet:			
		Försäkringsrådet	1) 64,300		
		Upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		1) 55,000	
		Möbler och andra inventarier m. m. för försäkringsrådet, <i>förslagsanslag</i>		1) 25,000	
		Vissa omkostnader för försäkringsrådet under sista kvartalet 1917, <i>förslagsanslag</i>		1) 20,000	
				64,300	100,000
		Socialstyrelsen:			
	173,500	Socialstyrelsen	173,500		
		Upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		36,300	
		Medling i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>		1) 25,000	
		Kostnaderna för en arbetsdomstol, <i>förslagsanslag</i>		1) 73,000	
		Den offentliga arbetsförmedlingen i riket, <i>förslagsanslag</i>		70,000	
		Underlättande av medellösa arbetssökandes resor, <i>förslagsanslag</i>		10,000	
		Mellanfolkliga arbetsamtet i Basel, <i>förslagsanslag</i> , högst		750	
				173,500	215,050
		Arbeterskydd:			
	82,680	Yrkesinspektionen. Nuvarande belopp..... 82,680			
		ökas med 81,100	163,780		
		Upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,400	
		Bidrag till den i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,000	
				163,780	18,400
		Socialförsäkring:			
	1,400,000	Sjukkasväsandets befrämjande, <i>förslagsanslag</i> . Nuvarande belopp 1,400,000			
		ökas med 150,000	1,550,000		
		Sjukkasor, som meddela moderskapsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>		70,000	
		Tillsyn över understödsföreningarna, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,000	
		Internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande, <i>förslagsanslag</i> , högst		750	
				1,550,000	76,750
		Nykterhetsverksamhet:			
		Kostnader för alkoholistvården:			
		Avlöningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholisterna m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			24,500
		Bidrag till driftkostnaderna i övrigt för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholisterna, <i>förslagsanslag</i>			29,000
		Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, <i>förslagsanslag</i>			175,000

¹⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

1917 års riksstat anslår:		Förslag till blivande riksstat:			
Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Diverse.					
					40,500
					27,800
					30,000
					2,500
					80,000
					918,500
					4,000,000
					378,916
					12,000
	375,000			1) 7,300	
	200,000			375,000	
	1,250,000			200,000	
					1,430,000
	12,000			12,000	
	350,000				450,000
					200,033
	199,460				
	2,386,460	Säger för diverse		2,674,333	5,490,216
	14,859,766	Summa		18,101,831	22,310,544

1) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver utskottet framdeles kommer att avgiva särskilt utlåtande.

2) " " " föreslagen ökning, " särskilt utskott " " " " utlåtande.

Bilaga.**Tab. Litt. A.**

Antalet platser, som landsting och kommuner förfoga över å vårdanstalter för lungsjuktiga, jämfört med folkmängden och årliga tuberkulosdödligheten inom respektive områden.

Ställningen den 1 november 1916.

	Sjuk- platser,	Folk- mängd ¹⁾	Dödsfall i tuber- kulos ²⁾	Dödsfall i tuber- kulos på 1,000 av medel- folk- mängd ³⁾	Sjuk- platser i förhåll- ande till folk- mängd ¹⁾ ‰	Antal sjuk- platser på 100 dödsfall i tuber- kulos ²⁾
Stockholms stad	730	398,639	1,000	2,87	1,83	73,00
” län	70	222,018	466	1,95	0,32	15,02
Uppsala ”	67	132,400	220	1,69	0,51	30,45
Södermanlands län	131	183,839	333	1,85	0,71	39,34
Norrköpings stad	50	55,107	106	2,27	0,91	47,17
Östergötlands län (i övrigt)	60	245,058	357	1,43	0,24	16,81
Jönköpings ”	113	219,895	304	1,41	0,51	37,17
Kronobergs ”	92	156,596	237	1,50	0,59	38,82
Kalmar ”	102	227,622	342	1,50	0,45	29,82
Gottlands ”	25	55,451	76	1,37	0,45	32,89
Blekinge ”	47	150,055	270	1,80	0,31	17,41
Kristianstads ”	102	234,994	344	1,49	0,43	29,65
Malmö stad	156	109,571	218	2,39	1,42	71,56
Malmöhus län (i övrigt)	257	366,322	617	1,66	0,70	41,65
Hallands ”	96	147,296	256	1,74	0,65	37,50
Göteborgs stad	302	186,365	500	2,90	1,62	60,40
Göteborgs och Bohus län (i övrigt)	82	219,747	494	2,29	0,37	16,60
Älvsborgs län	293	293,577	524	1,81	1,00	55,92
Skaraborgs län	—	241,026	348	1,44	—	—
Värmlands ”	134	260,447	534	2,05	0,51	25,09
Örebro ”	184	212,113	302	1,44	0,87	60,93
Västmanlands ”	76	162,774	321	2,03	0,47	23,68
Kopparbergs ”	96	242,349	513	2,17	0,40	18,71
Gävleborgs ”	154	260,586	537	2,10	0,59	28,68
Västernorrlands län	120	259,826	514	2,02	0,46	23,35
Jämtlands ”	40	124,541	304	2,54	0,32	13,16
Västerbottens ”	103	170,299	361	2,21	0,60	28,53
Norrbottens ”	98	174,227	501	3,04	0,56	19,56
Hela riket Summa	3,780	5,712,740	10,899	1,95	0,66	34,68

¹⁾ Enligt Statistiska Centralbyråns uppgifter om folkmängden (den kyrkoskrivna) den 1 jan. 1916.

²⁾ År 1912.

³⁾ År 1912.

Tab. litt. B.

Sanatorier.	Väntetid.
Alefors sanatorium, Alingsås	Ingen.
Blommenhofs tuberkulossjukhus, Nyköping	1 mån.
Broby sanatorium, Broby	m. 2 v. k. 4—6 v. längre fram på vintern.
Dalobergens sanatorium, Vänersborg	högst 1 mån.
Fagereds sanatorium, Lia	1—1½ mån.
Garphytte sanatorium, Latorps Bruk	4—6 v.
Gottlands läns tuberkulossjukhus, Visby.....	3 mån.
Hamra sanatorium, Tumba	2—6 v.
Hålahults sanatorium, Hålahult	m. 10—12 mån. k. 1 år.
Anstalten Hälsan, Antnäs	14 dag.—1 mån.
Hässleby sanatorium, Hässleby	12 mån.
Högbo tuberkulossjukhus, Falun	m. 8 mån. k. 11—12 mån.
Kalmar läns tuberkulossjukhus, Målilla	4 mån.
Kopparbergs tuberkulossjukhus, Kopparberg	2 ”
Kronobergs läns tuberkulossjukhus, Lugnet, Växjö	förut intagna 4—5, 1 a gn. int. 2 mån.
Kroppefjälls sanatorium, Dals-Rostock	Ingen.
Lindesbergs tuberkulossjukhus, Lindesberg	Ingen.
Länssanatoriet, Sundsvall	1 ½—3 mån.
” , Svenshögen	m. 5 mån. k. 6—7 mån.
Löwenströmska lasarettets tuberkulosavdelning, Väsby	2—2 ½ mån.
Moheds sanatorium, Bergvik	5—6 mån.
Norrbottnens läns tuberkulossjukhus, Sandträsk	3 mån.
Orupssanatoriet, Hör	m. 2 mån. k. 2—3 mån.
Sjukhemmet för tuberkelsjuka i Utanede, Edsele	c:a 1 mån.
Sjö-Gunnarsbo, Åsunden	m. 1—2 v. k. 2—3 mån.
Skogsfjällets sanatorium, Västerås	3—4 mån.
Stratomta sanatorium, Lingham	2—4 mån.
Södermanlands läns tuberkulossjukhus vid Löt, Malmby.....	c:a 19 dag.
Tuberkulosavdelningen vid länslasarettet, Skellefteå	m. 2 mån. k. 1—2 v.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 6 saml. 6 häft. (Nr 6.)

S a n a t o r i e r.	V ä n t e t i d.
Tuberkulosavdelningen vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, Lund	3—6 mån.
Tuberkulospaviljongen vid Umeå lasarett, Umeå	2—3 mån.
Tuberkulospaviljongen vid Linköpings lasarett, Linköping	2—3 mån.
Tuberkulossjukhuset Solliden, Östersund	högst 1 mån.
Vattholma sanatorium, Vattholma	1—2 mån.
Värmlands läns tuberkulossjukhus, Arvika	m. 3—4 mån. k. 2—3 mån.
Österåsens sanatorium, Österås	m. 12—15 mån. k. 10—11 mån.

Tab. litt. C.

**Driftkostnaderna per dag och patient vid jubileumsfondens sanatorier
under åren 1904—1915.**

	Hålahult.	Österåsen.	Hässleby.	Spenshult.
	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.
År 1904	276.31	331.49	235.93	—
» 1905	237.82	307.37	230.35	—
» 1906	259.00	312.97	234.77	—
» 1907	266.3	295.92	238.31	—
» 1908	269.31	328.76	251.81	—
» 1909	275.00	350.21	260.31	—
» 1910	263.98	305.74	284.65	—
» 1911	263.69	328.18	274.16	—
» 1912	316.55	365.34	257.57	—
» 1913	325.72	347.33	299.00	414.48
» 1914	284.15	345.05	295.05	351.45
» 1915	300.65	403.12	344.27	385.6

Tab. litt. D.

Driftkostnader per dag och patient vid landstingens, kommuners
och menigheters sanatorier (medeltal).

	Öre.
År 1910.....	233
» 1911.....	261
» 1912.....	263
» 1913.....	292
» 1914.....	297
» 1915.....	303,30

Tab. Litt. E.

Underhållsdagar, drift- och utspisningskostnader vid statsunderstödda tuber-
kulossjukvårdsanstalter under år 1915.

	Antal under- hållsdagar.	Hela drift- kostnaden pr dag och patient.	Utspisning
I. Tuberkulossjukhus och sjukstugor.			
Söderby	155,215	325,4	145,29
Väsby	25,225	283,29	130,32
Vattholma	7,978	208,89	105,67
Löt	34,679	291,10	127,0
Blommenhov.....	8,487	290,0	125,0
Stratomta	10,480	285,54	155,95
Lugnet	26,401	303,0	127,52
Målilla.....	27,556	398,9	152,6
Gottlands	7,934	289,0	123,5
Broby	—	315,25	138,24
Orup	30,494	389,97	179,45
Malmö stads tbc. vårdanstalt	8,962	316,4	147,20
Hälsingborg	14,196	262,2	128,2
Blinkarp	10,611	320,76	139,88

	Antal under- hållsdagar.	Hela drift- kostnaden	Utspisning
		pr dag och patient.	
Fagered	34,463	324,0	145,0
Kålltorp	63,805	284,281	134,788
Hemmet för lungotssjuka, Göteborg	17,463	254,76	103,41
Kroppefjäll	28,624	310,59	125,42
Dalbobergen	5,447	324,0	132,0
Västeråsen	17,660	320,0	123,8
Arvika	41,157	325,0	138,4
Garphyttan	31,117	355,2	168,0
Adolfsberg	12,891	277,5	114,4
Lindesberg	7,726	250,0	106,0
Kopparberg	8,848	263,0	106,0
Västerås	24,761	326,66	135,92
Folkarbo	10,330	239,45	95,55
Bergebo	8,752	238,4	102,0
Högbo	24,068	346,237	146,314
Grängesberg	4,641	336,0	179,0
Ludvika	3,591	311,9	126,4
Mohed	38,307	352,13	136,22
Jonas Selggren	15,823	305,47	146,86
Sandviken	7,297	258,0	109,3
Sundsvall	33,062	314,0	154,0
Solliden	14,434	250,9	131,0
Sandträsk	29,513	316,41	144,77
Hälsan	4,823	372,7	154,0
Kaptensgården	9,032	292,04	98,83